МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО
свет

АРАДУВЛ 1923-ча шера денз

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкастнойн Грозненски городскойн комитетий а Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза и Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

№ 7 (2632) | КІиранди, 21 январь, 1962 шу. | Мах 2 кап.

КЪИЛБАСЕДА КАВКАЗА ЮРТА БОАХАМА БОЛХЛОЙ СОВЕЩАНЕ ДАКЪА ЛОАЦАШ ХИННАРАША КРАСНОДАРСКИИ СТАВРОПОЛЬСКИИ КРАЯЙ, РОСТОВСКИ ОБЛАСТА, ЧЕРСИЙ-БАЛКХАРОЙ АССР, КАЛМЫЦКИ АССР, ДАГЕСТАНСКИ АССР, КЪИЛБАСЕДА-ХІИРИЙ АССР, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР КОЛХОЗХОШКА, СОВХОЗИЙ БОЛХЛОШКА, СПЕЦИАЛИСТАШКА, ІИЛМАХОШКА, ЮРТА БОАХАМА БЕРРИГАЧА КЪАХЬЕГАМХОШКА ДАЬ

КХАЙКАРАЛ

Деза новкъостий!

Хозача хана дах вай. КПСС XXII-ча съезда исторически решенеша, цига тІаийцача парте Программа чІоаггІа айдаьд политически къахьегамен хьинар. Вай мехка коммунизм хьалъяра юкъе шоашкара доаггІаш дола дакъа лацар духьа дерригa низаш тІадохийташ ба советски нах.

Коммунистически общество хьалъяра хиланза даргдоацача хІамаех цаІ да тІа-тІа тоалуш, массе оагІорахьара дегІаухаш, продукташ дика луш бола юрта боахам хьабар. Ялат, дулх, шура, кхыйола продукташ дукхагІа яхара юкъе доккха дакъа лаца дезаш ба Къилбаседа Кавказа юрта боахама болхлой.

ДІадахача шера вай зона кхашкарча къахьегамхошен хьайбаш леладерашен кІезиг-дукха совдаьккхад ялати кхыйола юртбоахама продукташи йоахилга а паччахьалкхенна дІалулга а. Цхьабакъда, лоархІамегІарча юртбоахама продукце тайпашта оттаяь план кхоачашъьяц вай. Цун керттера бахьан да льттах во а хьурмат доацаш а пайда эцар, харцахьара травопольни система Къилбаседа Кавказа краяшка, областашка, автономни республикашка шерра яьржа хилар.

ТРАВОПОЛЬНИ СИСТЕМА ЦІЕНЪЯЬ ДІАЯККХАР. ПРОГРЕССИВНИ ЙОЛЧА ПРОПАШНОЙ СИСТЕМАХ ЛАЬТТА ЛЕЛАДАРГА ДОВЛАР, ГУРАХЬА ДУВ КІА, ХЬАЖКІАШ, ЗЕРНОБОБОВИ КУЛЬТУРАШ, ШЕКАРА СВЕКЛАШ ШЕРРА ЮКЪЕЯХЬАР — ИЗ БА ШОРТТА ПРОДУКТАШ ІАЛАШЪЯРГА БОДА ВАЙ БОККХА НИКЪ.

Оаха, совещане дакъа лоацараша тІахьех, берригa колхозхой, совхозий болхлой, Къилбаседа Кавказа специалисташи Іилмахойи хІанз дувцаш дар моллагІа дола юкъ-юкъера культураш хувцар а доацаш, лаьтта леладара йолча ерригача системана юкъе революционни хувцам белга хилар кхетадара.

Вайх хІаране баьча балха мах бара дола керттера бахьан хургда къахьегами ахчен кІезигагІа дІа а дахийта, лаьттан гектара тІара продукци мамогга дукхагІа яккхар. Новкъоста Н. С. Хрущева яххача тайпара ялата, дулха, шурий, тхан, сомий, комсий фабрика шийх хилара эшаш мелйола торонаш я Къилбаседа Кавказага. Декхар оттадаьд берригача мехка юкъера лаьрхІача укх гарггарча шерашка бІаь гектара долча оахама лоархІаш доадаьча хьайбаех 75 центнери бІаь гектар долча юртбоахамерча вокх лаьтташта лоархІаш 16 центнери дулх даккха, аьнна. Вай зонерча хьалха латтача боахамий опыто хьахьокх юкъера лаьрхІача берригача мехка доаккхачул дикка дукхагІа дулх даккха Къилбаседа Кавказа йиш хилар.

ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ ДИККА АЛСАМЪЯХАР ДУХЬА ЛОАТТАБЕЧА КЪОВСАМА ХАЬДДА ПЛАН ОТТАЕ ЕЗА ХІАРА КОЛХОЗОИ СОВХОЗОИ, УКХ ГАРГГАРЧА ШЕРАШКА БІАЬ ГЕКТАР ОАХАМА ЛОАРХІАШ 200 ЦЕНТНЕРАЛ КІЕЗИГАГІА ДОАЦАШ ДУЛХ ДАККХА ДЕЗА КУБАНЕРЧА ЮРТА БОАХАМА КЪАХЬЕГАМХОША; 100 ГЕКТАР ОАХАМА ЛОАРХІАШ ЧЕРСИЙ-БАЛКХАРОЙ АССР — 170 ЦЕНТНЕРАЛ; КЪИЛБАСЕДА-ХІИРИЙ АССР — 150 ЦЕНТНЕРАЛ; СТАВРОПОЛЬСКИ КРАЕ, РОСТОВСКИ ОБЛАСТЕ, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР — ХІАРАНЕ БІАЬ ЦЕНТНЕРАЛ; ДАГЕСТАНСКИ АССР-ен КАЛМЫЦКИ АССР-ен — ХІАРАНЕ КХОВЗТКЪЕИ ПХИЙТТА ЦЕНТНЕРАЛ КІЕЗИГАГІА ДОАЦАШ.

Укх гарггарча шерашка дулх дукхагІа даккха йиш хулийтаргйола гІулакх да мамогга дукхагІа сихагІа онда доалаш дола хьайбаш хиларах тарра хьакхарчи оалхазараши дебадар. Тхона хет 1962 шера ши гектар оахама лоархІаш 100 килограмм дозал дола цхьацца хьакха хьалкхее а паччахьалкхенга йохка а, хІаьта укх гарггарча 2—3 шера цхьа гектар оахама лоархІаш цхьацца хьакха кхаба а аьнна, новкъоста Н. С. Хрущева Украина юрта боахама болхлошта хьалхашка оттадаь декхар вай зонерча колхозаштеи совхозаштеи дика кхоачашдулургдолаш да, аьнна.

Доакъараш дикка дукхагІа дахар духьа къовсам чІоагІагІа лоаттабергба вай, майрра хьайбай боахама юкъекхувларгья прогрессивни приемаш, «елочка» хьисапера доахан детта площадкаш а йолаш бІарчча шера дІа ца дехкаш доахан леладе а хьакхарч дуккха цхьана йолаш лелае а кхаба а дарга вай.

Бокъонца коммунистически хьисапе шоаш хьегача къица вай хьалха латтараша, дикагІа йолча колхозашеи совхозашеи тешшаме хьахьокх Кубане, Доне, Ставрополье, Къилбаседа Кавказа автономни республикашка юрта боахам сихагІа дегІабоалабара Іалььмате йоккхий торонаш хилар. Маякашта карагІдаьннарех доккхал даь ца Іеш, цар гІулакх хьаллоацаш дукхагІа хилара мелъэшар де а деза вай. Вайна эшараш юкъ-юкъерча звеношеи бригадашеи доаха толамаш а доацаш, шеррача лаьтташкара лакха хьувкъамаш доахилга да, новкъостий. ХІара кулгалхочун декхар — новаторий хьалха латта опыт тІагІертта Іомаяри балхашта из юкъе яхьари. Партийни, советски, юртбоахама органий керттера организаторски болх хила беза нахаца беш бола болх, кадраш Іомаяр, хІара колхозен совхозен юрта боахама продукташ дукхагІа яхар духьа лоаттабеча къовсама уж кийчъяр.

Къилбаседа Кавказа берригa къахьегамхой оаха тІахьех юрта боахама продукташ дукхагІа яхар а паччахьалкхенга йохкар а духьа шерра социалистически яхь йоаржаяра. Воаш денна дош чІоагІа хулийтаргда вай, паччахьалкхен планаши вай тІанийца декхараши кхоачашдара бехктокхам лакхбергба вай.

Деза новкъостий! 1962 шу — КПСС XXII-ча съездал тІехьагІа хьалхара шу. Юрта боахаме йоккхий коталонаш йоаха шу дергда вай цунах. ЧІоаггІа низ тІабахийта, хьинар кхозза совдаккха, творчески къахьега деза берригача ахархоша, механизатораша, хьайбаш леладераша, специалисташа, Іилмахоша, колхозийи совхозийи берригача къахьегамхоша. ТІехьатетта йиш йоаца белгалара практически декхараш кхоачашде деза хІанз — доахан дика Іангара даха, бІаьстан юхье дІаюв хІамаш геттара дика кийчо а яь, дІае еза.

Вай хьийгача къих баьнна пайда 1962 шеррехьа а холуш хила беза советски наха.

Балха тІадерза, новкъостий! Дерригa низаш — КПСС XXII-ча съезда решенеш толаме кхоачашъяра.

Кхайкарал дийца а дийца, тІаийцад Къилбаседа Кавказа юрта боахама болхлой совещане.

Машиностроителаш яхье баьннаб

«Семилетка диълагІча шерах ударни къахьегама шу дергда вай». Цу дешашца жоп лу «Красный молот» завода машиностроителаша «Малгобекнефть» НПУ шоллагІча промысла коллективо даьча кхайкаралла.

Дукха ха йоаццаш коммунистически къахьегама сийлен цІи яьккхача инструментальни цеха коллективо из гІулакх къоабал а деш, лакхара социалистически декхараш тІаийцад семилетка диълагІча шера план 25-ча декабре кхоачашъе, хІара пхелагІа волча болхлочо шоллагІа професси Іомаергйола гІулакх вІаштІехьдаккха, хІаьта хІара шоллагІавар — рационализатор хилийта. Инструментальщикаша дош деннад 65 рационализаторски предложени яла, продукцега дІабода мах соахкарчул 1,5 процент лохбе, 1-гІа Май тІакхоачаш саьнашкара шаблонаш шаьръю приспособлени хьа а яь, балха юкъейоалае, иштта кхы а.

Лакхара декхараш тІаийцад производства коммунистически къахьегама ударникаша. ВорхІ шера план диъ шера кхоачашъе — из декхар оттадаьд шоашта хьалхашка прессовщика Албогачиев Дауда, котельщика Дзюменко Александра, токараша ЯнковгІар Михаилеи Павелеи. Къоначa токара Ахматханов Салама лаьрхІад семилетка диълагІча шера цаІ-ах шера задани кхоачашъе.

Производственни план ханал хьалха кхоачашъяра завода берригача болхлошта долча новкъостала дикагІбарий балха говзал дІайовзийт производстве. Иштта, 7-ча цехе из болх беш ба коммунист Двойников Михаили Сапрунов Николайи.

К. КАЛИНОВСКИЙ.

Мехкдаьтта чакхдоаккхача Новогрозненски завода № 43-2 йолча установка коллективо январь бетта 15 дийнахьа баьча балхах планал совгІа 116 тонн продукци еннай Даьхенна.

Социалистически яхье баьннарашта юкъе къаьстта дика болх беш ба оператораш Сливенко Григорий, Драчев Иван, операторий помощникаш Симонов Николай, Горсунов Николай, Подпорин Владимир, Шульга Руфим, кхыбараш а.

СУРТА ТІА: (аьрдехьара аьттехьа) оператора помощник Симонов Николай, воккхагІа вола оператор Горсунов Николай, оператора помощник Подпорин Владимир, оператор Драчев Иван, оператор Сливенко Григорий.

И. ПЛИЕВ.

СССР Лакхехьарча Совета хоржамашка

ХОРЖАМИЙ КОМИССЕШКА КАНДИДАТАШ ОТТАБАР

СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамашта йолча хоржама комиссешта юкъе бахийта кандидаташ увттабу республике дІахо а. Промышленни предприятей, колхозий, совхозий учрежденей коллективаша, общественни организацеша шоай дикагІа бола викалаш хьежабу комиссешка.

СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете деча хоржамашта йолча № 566-гІча Старопромысловски хоржама округа комиссена юкъе вахийта бурильщик Иван Георгиевич **Цыганов** оттаваьв «Старогрознефть» яхача мехкдаьтта промыслови управлене скважинашта капитальни ремонт еча цеха коллективо. «Старогрознефта» бурув деттача контора болхлоша, инженерно-технически болхлоша, гІулакхерча наха цу комиссена юкъе яхийта могаьй лаборантка Валентина Васильевна **Шерстобитова**, хІаьта шоллагІча промыслерчар — диспетчерско-производственни служба воккхагІа вола инженер Александр Данилович **Горепекин**.

Мехкдаьттаи химически промышленноста болхлой профсоюза обкома президиумо СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете деча хоржамашта йолча № 569-гІча Наьсарен хоржамий округа комиссена юкъе вахийта кандидаталла оттаваьв «Малгобекнефта» профсоюза промыслови комитета председатель Александр Филиппович **Червов**, хІаьта СССР Лакхехьарча Совета Союза Совете хоржамаш деча № 434 йолча Грозненски хоржамий округа комиссена юкъе вахийта — профсоюза обкома председатель Михаил Иванович **Калугин**. № 25 йолча Грозненски школа хьехархошеи технически болхлошеи цу комиссена юкъе яхийта оттаяьй хьехархо Валентина Семеновна **Мельникова**.

Комсаш лелаеча «Комсомольский» яхача совхоза коллективо массава саг раьза а волаш хьалха латта тракторист Константин Васильевич **Савенков** хержав СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете деча хоржамий № 570 йолча Наурски хоржамий округа комиссена юкъе вахийта. Цу комиссена юкъе вахийта районни коммунистически организацегара оттаяьй КПСС Наурски райкома шоллагІча секретара Василий Виниаминович **Варлашкина** кандидатура, Наурская яхача станицерча цхьайтта шера йолча школа преподавателий, гІулакх деча персонала, «Терский» яхача жа леладеча совхоза болхлой, гІулакхерча наьха коллективашкара — хьехархо Зинаида Кирьяновна **Мастикован** доярка Кенисат **Басханован**.

ГІишлонийи гІишлой материалий промышленностеи болхлой профсоюза председатела Иван Ионович **Новикова** кандидатура хержар цу обкома президиума заседане СССР Лакхехьарча Совета Къамий Совете деча хоржамашта йолча № 564-гІча Заводской хоржамий округа комиссена юкъе вахийта.

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА УКАЗ

Къамий Совете деча хоржамашта йола Нохч-ГІалгІай АССР хоржамий комиссена юкъе болха нах чІоагІбарах

«СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамий хьакъехьарча Положене» 39, 40, 41 статьяшка хьежжа Къамий Совете деча хоржамашта йола Нохч-ГІалгІай АССР хоржама комисси общественни организацейи къахьегамхой обществайи ер викалаш юкъе а болаш чІоагІйойла:

Хоржама комиссе председатель **Сидельников** Сергей Степанович — Нохч-ГІалгІай профессиональни союзий областной организацегара.

Хоржама комиссе председатела заместитель **Саламов** Абдул-Халим Асхабович — Нохч-ГІалгІай истории, меттеи, литератураи Іилма-тохкама института Іилмани технически болхлошкара.

Хоржама комиссе секретарь **Склокин** Григорий Васильевич — Нохч-ГІалгІай областной коммунистически организацегара.

Хоржама комиссе членаш:

Абадиев Ахьмада Іиса — Насарен районни коммунистически организацегара.

Курбанова Дауда Іайшет — Нохч-ГІалгІай республикански больница медицински болхлойи технически персоналеи коллективагара.

Мальцагова Яхийта — Урус-Мартана районерча «Горец» яхача совхоза болхлошкара, гІулакхерча нахагара, юрта боахама специалисташкара.

Наумов Николай Григорьевич — Сунженски районерча Кирова цІерахча колхоза колхозхошкара.

Огурцов Василий Тимофеевич — Эскара, Авиацена, Флота новкъостал деча Ерригсоюзни добровольни общества (ДОСААФ) Нохч-ГІалгІай республикански комитетагара.

Сидоров Лев Алексеевич — Къилбаседа Кавказа машиннаькъа Гудермес яхача станце локомотивни депо болхлошкара, инженерно-технически болхлошкара, гІулакхерча нахагара.

Симарзин Василий Степанович — Грозненски городской коммунистически организацегара.

Удаева Шема — Надтеречни районерча «Надтеречный» яхача совхоза болхлошкара, гІулакхерча нахагара, юрта боахама специалисташкара.

Шепелева Галина Георгиевна — Ерригсоюзни Ленински Коммунистически Кагирхой Союза Нохч-ГІалгІай областной комсомольски организацегара.

Ястребова Елена Владимировна — Наурски районерча «Наурский» яхача комсаш лелаеча чхьагІар доаккхача совхоза болхлошкара, гІулакхерча нахагара, юрта боахама специалисташкара.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума Председатела заместитель А-В. ТЕПСАЕВ.
Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиума секретарь М. КОМАРОВ.

КПСС обкомеи Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советеи

ЮРТБОАХАМА ТЕХНИКА ДИКА КИЙЧЪЕ

КОЛХОЗИЙИ СОВХОЗИЙИ МАШИНАШ А ТРАКТОРАШ А 1962-ча ШЕРАРЧА КХАШКАРЧА БАЛХАШТА РЕМОНТ ЯЬ КИЙЧЪЯРАХ

Республика колхозийи совхозийи машинаш а трактораш а ремонт яь кийчъяра гІулакх мишта лел яха дош дийцад КПСС обкома бюроси Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Советои.

Гурахьеи Іайи тракторашта ремонт яра план 43 процентн ялатий комбайнашта ремонт яра план 13 процентн мара кхоачашъяьяц республике 1962-ча шера 1-ча январе. Къаьстта ла йиш йоацаш во латт из гІулакх Наьсарен района совхозашка, йиълагІча кварталера тракторашта ремонт яра план 31 процентн ялатий комбайнашта ремонт яра план 11 процентн мара кхоачашъяьяц укхаза. Лаьттанцара балхаш дечеи ялаташ дІадувчеи машинашта ремонт елга алхха декабре мара доладаьдац совхозаша. Юртбоахама техника кийчъяра йола квартальни план кхоачашъяьяц Первомайскии Сунженскии районий колхозаша, Урус-Мартана района а совнархоза а совхозаша.

Из гІулакх тІехьадисара дола керттера бахьан да «Сельхозтехника» отделеней болхлошеи совхозийи колхозийи механизаторашеи ремонта прогрессивни методаш — агрегатно-узловойи поточно-узловойи — мелла юкъекхувлар, узлаши агрегаташи хувцара эша фонд хилийтара эшшача тайпара йоакхо ца яр, машиний тишъенна оатхалаш юха тоаяра деш хІама ца хилар. Колхозийи совхозийи мастерскешка техникана ремонт яра гІулакх тІехьайисача индивидуальни методашца леладу, из бахьан долаш боарамал дукхагІа йоаю оатхалаш, мах дукхагІа ух ремонт яра балхашка.

ДукхагІа йолча колхозашкеи совхозашкеи машинаша баьча балха учет лелаяц, техникаца болх дика барах а из ше дика лелаярах а материальни безам тІагІоргбола гІулакхаш дац механизатораштa. Юртбоахама техникана доал делга а технически Іалашо елга а бехктокхам а боацаш во леладу дуккхача боахамашка, из бахьан долаш машинаш ханал хьалха йох, бехказло а йоацаш уж шоашта тІера дІайоах, дукхагІа йоаю машиний оатхалаши ремонтни материалаши. Масала, Грозненски района 1 Мая цІерахча юртбоахама артеле соахка дика болх беш яр «Т-75» яха керда трактор. Цхьабакъда, из юха а соцаяь цкъаь цкъа технически хьажанзар, профилактически ремонт янзар цунна, из бахьан долаш машин болх бергбоацаш ханал хьалха ехар.

Эшшаш дола технически гІулакхаш дара график кхоачашъяьяц Наьсарени Урус-Мартанеи районий совхозашка, Грозненски, Ведана, иштта кхыча районий колхозашка. Машинаш ханал хьалха йоха а йохаш болх бергбоацача ювл. Условни тракторо беш бола болх низткъа мара 350—400 гектарага дІакхачац.

Хьайбаш кхоабача фермашка ший ханнахьа доакъар дІатІаозац дуккхача боахамаша. Из бахьан долаш гурахь-Іай наькъаш дехача хана, вІалла йоакхо а ца еш, транспортни балхаш дайт тракторашка.

Еш йола ремонт хІанз а во ю. Двигателашта обкатка елга, цар низ мелаб а цар мел доагор доаду а тохкилга деш дац дуккхача мастерскешка. Техникана яьча ремонтага хьожаш йола комиссеш вІаштІехьъяьхаяц.

Технически гІулакх дара бокъонаш кхоачаш мишта ю, ремонт во-дика мишта яьй, машинашта доал мишта ду тІахьожам мела лелабу «Сельхозтехника» республикански объединене Гостехнадзора инспекце. Боахамий кулгалхошкара доаггІар хьадехаш, ремонт во яра а техника йоакхо йоацаш, доал доацаш лелаяра а бехке бараш чІоаггІа бехктокхаме озаш бац инспекце болхлой.

Ремонт яра гІулакх тІехьадоаха цхьа бахьан да запасной оатхалашцеи материалашцеи кхоачам боллаш Іалашъяь мастерскеш ца хилар. Долаш долча кхоачамех пайда дика эцац, ремонтни балхашта материально-технически Іалашо хадданза лоаттаелга маэшша оперативно леладац «Сельхозтехника» объединене а цун отделенеша а.

Совхозий треста (нов. Самарский), совнархоза кхачан промышленноста управлене (нов. Горошко), «Сельхозтехника» объединене (нов. Аванесов) кулгал мела ду юртбоахама машинашта ремонт яра. Мастерскешка дика балха говзал йолаш бола нах хилийтара, массанахьа а нийса технологи лелаяйтара, ремонт дикагІа яра, машиний тишъенна оатхалаши узлаши тоа а яь юхаметтаоттаяра де доаггІаш дола гІулакхаш деш бац уж, ремонта оттаяь график йизза кхоачашъелга Іалашдара тІакхувц.

Юртбоахама техникана ремонт елга мела леладар могийт парте дуккхача райкомашеи райисполкомашеи, цар мелдалийтад колхозий, совхозий, «Сельхозтехника» отделеней кулгалхошкара 1962-ча шера юртбоахама балхашта ший ханнахьа а дика а машинаш кийчъяра даькъера хьадехараш.

Ханал хьалха а геттара дика а ремонт чакхъяккхара тІехьа, къахьегама овсарле лакхъяраи ремонтни балхашка дІабода мах чухнахьа баккхараи тІехьа лоаттаеш йола социалистически яхь вІаштІехьъяьккхаяц дуккхача боахамашка. Цу гІулакха кІезига пайда эц гойтара агитаце средстваех, кепайоазонах, радиох.

ХІанз лаьттанцара дерригa балхаш техникаца деча хана, ремонт вІаштІехьъяккхарцарча кхоачамбоацарашеи машинехи тракторехи нийса пайда ца эцарои цІенхаштта юхадетт юрта боахаме къахьегама овсарле дІахо а лакхъелга, хьувкъамаш алсамдоахилга, юртбоахама культураш дукхагІа йоахилга, цар юхадетт колхозехи совхозехи геттара чІоагІа механизированнии рентабельнии (пайда болаш) предприятеш хулга.

1962-ча шера кхашкарча балхашта ший ханнахьеи геттара дикеи ремонт чакхъяккхара къаьстта чІоагІа лоархІам а беш, КПСС обкома бюроси республика Министрий Советои декхар а даь «Сельхозтехника» объединенена (нов. Аванесов). совхозий треста (нов. Самарский), совнархоза кхачан промышленноста управленена (нов. Горошко), парте райкомашта, райисполкомашта тІадиллад юртбоахама техникана ремонт яра балхацара кхоачамбоацараш дІадахара хоадам боллаш дола гІулакхаш делга, тракторашта 1962-ча шера 1-ча марте, йол хьокхача техникана — 10-ча мае, комбайнаштеи рядовой жаткаштеи — 1-ча июне ремонт яь йистеялга Іалаш а хургдолаш.

Цу гІулакха динза даргдоацаш да машинашта ремонт елга, кхашкарча балхашта техника кийчъелга мишта лел хІара колхозе, совхозе, «Сельхозтехника» отделене хьожилга, царех хІаранена хаьдда заданеши графикаши чІоагІъелга, уж кхоачашъяра чІоаггІа тІахьожам оттабелга. ЦхьоалагІча квартале мамогга дукхагІа уж кийчъергйолаш, къаьстта чІоагІагІа уйла тІаяхийта еза комбайнашта ремонт елга вІаштІехьдаккхара.

Кхоачам хиллал ремонтни оборудовани йоацаши балха йоккха говзал йола кадраш йоацаши йолча колхозийи совхозийи мастерскешка капитальни ремонт ма йойтийла тракторашта, автомобилашта, комбайнашта, хІаьта иштта двигателашта, топливни аппаратурана, гидравлически системашта, иштта кхыйолча чоалханерча агрегаташта.

Тракторашта, комбайнашта, кхыйолча юртбоахама машинашта ремонт еча хана, болх овсарагІа бергболаш, тайп-тайпара балхаш де йиш хургйолаш, балха тІа тешаме хургйолаш, царна эшшаш йола модернизаци а йойла, хІаьта иштта керда устройстваши приспособленеши а оттайойла цар тІа. Цхьаккха ди доа а ца деш, йоккха говзал йолча кадрашца Іалашйойла ерригa ремонтни мастерскеш, специализаци йойла балха моттигашта, массанахьа а юкъейоалайойла ремонта прогрессивни йола методаш — агрегатно-узловойи поточно-узловойи. «Сельхозтехника» объединене цу деша хетаяь цхьан мастерске семинар йойла колхозий, совхозий, ший отделеней керттерча инженерашца.

Юртбохама техника дика лелаелга вІаштІехьдаккхара бола шоай бехктокхам лакхбе беза колхозийи совхозийи кулгалхоша, специалисташа, механизатораша. Массанахьа а шерра чакхдаккха дезаш гІулакх да машинашца болх дика беши уж дика лелаеши бараш материально хьаллоацилга, машинаш дика лелаяра бокъонаш телхаяра, ханал хьалха йоха а еш, уж шоашта тІера дІаяхара бехке бараш бехктокхаме озилга. Машино баьча балхеи царех хІаранена ремонт еш дІадахачунн бокъонца учет хила еза боахамашка.

Машинаштеи тракторaштеи ремонт ярца цхьана бе безаш болх ба механизаторий кадраш кийчъелгеи юхакийчъелгеи, кхашкарча станашка чоалхане йоаца мастерскеш йохкилга, дІахьа лелаш йола ремонтни мастерскеши технически гІулакх дара станцеши йохкилга, 1962-ча шера машинашеи тракторашеи геттара овсарле болх белга Іалашдергдола кхыдола гІулакхаш чакхдоахилга.

Ремонт еш болча болхлошта юкъе шерра социалистически яхь йоаржае еза, Іома а еш массанена дІайовзийта еза дикагІа йола опыт, хадданза заданеш тІехкхоачаш а еш, ремонт дика а еш, цунга дІабода мах чухнахьа а боаккхаш балхаш ду, юртбоахама техника хьокхаме лелаю предприятей, мастерскей коллективаш, дикагІа бола къаьст-къаьста болхлой хьаллаца беза.

Хадданза запасной оатхалашцеи материалашцеи ремонтникаш Іалашбе декхарийла я «Сельхозтехника» объединени.

КПСС обкома бюроси республика Министрий Советои парте райкомаштеи райисполкомаштеи тІадиллад хІара боахаме юртбоахама техника мишта лелаю бутт балалехьа хьожилга. Трактораш, комбайнаш, кхыйола машинаш йохаяь моттиг гучаяьлча, цунна бехке бараш чІоаггІа бехктокхаме озалба. Цу юкъагІа геттара дика порядок оттае еза хІара боахаме техника бокъонца доал а деш лелаяра гІулакха.

Кхашкарча балхашта трактораш, лаьттанцара балхаш ду а культураш дІаюв а машинаш кийча хилар колхозашкеи совхозашкеи тахка деза «Сельхозтехника» объединенеи совхозий трестои 1962-ча шера март бетта 1-ча дийнахьа денз 10-ча денга кхаччалца йолча юкъагІа.

КОММУНИЗМ КОТЪЯЛАРА ЛОАТТАБЕЧА КЪОВСАМЕ

Областной партийни актива собранера

«КПСС XXII съезди идеологически болх тоабара даькъера областной партийни организаце декхараши» яха дош дувцаш областной партийни актива собрани хилар 18-ча январе городе Грозне.

Доклад йир КПСС обкома секретара нов. **Б. Г. Габисова.** Парте XXII съездал, КПСС кердача Программал, нов. Н. С. Хрущева съезде яьча докладел чIоагIагIа дунен тIарча адамий дега чу дужаш цхьаккха а хIама хиннадац лаьттан тIа укх тIеххьарча хана, аьлар цо.

Сенах латт XXII съезда идеяй низ? Уж нийса хиларах латт. КПСС Программа — из я вай заманара коммунистически манифест, Маркса—Энгельса—Ленина хьехама керда толам. ХIанз, общественни прогресса керда этап — адамий общества вахар чухь коммунизм котъялара этап йолаеннача хана, хьалхагIа цIаккха а ца хиннача тайпара доккхий да идеологически фронта болхлошта хьалхашка этта декхараш. Идеологически балха бизза лоархIам ца белга юкъе а ца дойташ, къахьегамхой эггара хьалхарча аргIанна къона тIехье коммунистически кхетам болаш хьалкхеяра дешаш партийни организацей, республика ерригача общественноста балха тIа керттера моттиг дIалоацаш хулга де деза вай.

Сталина культ личност майрра хьагуча а яьккха, цун зенера гIулакхаш дIадахара никъ хоадам боллаш каральцар КПСС XX съездо. XX съездо лаьцача сийлахь-бокхача наькъа чIоагIа духьал баьлар марксизма-ленинизма теоретикаш шоаех лархIийта гIерташ хинна Молотов, Маленков, Каганович, Шепилов, партена духьаларча группаца хинна кхыбола доакъошхой. Ше мадарра аьлча уж бар вахаро дIадеха доккхий гIулакхаши марксизма-ленинизма творчески маIани кхетаде ца могаш бола тIехьабиса догматикаш. Культ личностана критика ярои цунах юхедиса зенера гIулакхаш партийни, пачхаьалкхен, идеологически балха массе даькъера дIадахарои, партена духьалара группа йохаярои мехка чура лоаттам тоабир, цох беркат даьлар парте а ерригача советски общества а вахара.

Берригача идеологически балха тIехьа вай хьадда доазув лоаттаде деза культ личностанеи парте балхан юкъе. Кхыметтел культ личности йолча хьала тIа а дийнача организмо санна болх беш яр парти. Культ личноста мога а дац е могарг а дац партенеи советски халкъаи карагIдаьнна сийлахь-доккхий толамаш къайладахьа, сийлахь-воккхача Ленина революционни уйланца вIашагIъеллачеи Iомаьчеи вай парте организационни, политически, теоретически лардаш меттахьа яха.

Идеологически балха боарам лакхбар духьа дукха а беркате а къахьийгад парте, ерригача цун организацеша. Гуча да идеологически фронте болх дийнбалар. Из вайна воай республике а гу. Идеологически балхаца доагIаш да вахарцара бувзам чIоагIбалар, дукхагIа баржаши наха дакъа лоацаши из болх хилар. Цун уж белгалонаш къаьстта дика хьагучаьлар парте Программа, КПСС XXII съезда решенеши материалаши кIоарга Iомаечеи дIайовзийтачеи хана. Идеологически балхо хIанз дукхагIа новкъостал ду республика экономика дегIайоалаяра.

Промышленностеи юрта боахамеи болхлошта карагIдаьнна дика гIулакхаш дувц докладчика. Цхьабакъда, — белгалдаьккхар цо, — нагахьа санна йолаш йола торонаш теркал йича, селла дика лелац республикера боахама гIулакхаш. Долаш долча кхоачамех хIанз а пайда ледара эцаш хилара тешал ду 1961-ча шера шоай шера план кхоачаш ца еш 26 предприяти йиса хиларо. Мехкага дIа ца кхоачаш царна тIайисар 8 миллион сом совгIа маьхера продукци. Юрта боахаме вайна ма хеттара хьувкъаянзар хьажкIаш. Оахаш долча лаьтта 100 гектара лоархIаш 22,9 центнери хIаьта вокх лаьтташ тIара лоархIаш 4,9 центнери мара даккханзар дулх.

Къахьегамхошта юкъера идеологически болх мела хилар а дахар цу кхоачамбоацарех.

Идеологически балха боарам кхы дIахо а лакхбеши из шерагIа боаржабеши ца хилча йиш хургьяц толамца хьалхашкахьа дIааха. Баха а къахьега а новкъостал делга, къахьегамхой хьинар лакхделга, балха тIа дикагIа ка ялара тIакхувлга, шортта беркат дола коммунистически шу кхы а хьалдузилга — иштта да идеологически балха керттера декхар.

Общество ше мел лоархIам болаш ва хIара советски саг дIакхетавара дукха къахьега деза. Массанена а маэшша дIателаш коммунизм хургья мотташ йола уйла цIенъяь дIаяккха еза. Къайле йолаш дац, цхьаццаболча идеологически болхлоша обществагара сагага дIакхача дезараш дукхагIа дувц, саго обществана дIадала дезараш ца а дувцаш, цох ха хьарцаш бадарийи иждевенцийи общество коммунизм йолаш санна хеталу.

Коммунизми къахьегами вIашагIа къаста йиш йолаш дац. Духхьала цудухьа белгалдаьккхар XXII съездо къахьегамга саг кийчвелга, къахьегамца нах чIоагIбелга, къахьегам безаши цун сий деши уж кхебелга коммунистически кхетам балара даькъерча берригача балха маIан а дог а да, аьнна.

ДикагIа йолча опытана пропаганда яра бизза мах ца белга цIендаь дIадаккха деза. Халкъа боахамерча вай кулгала лард я из пропаганда.

Вай республикерча хьайбаш леладераша укх гарггарча шерашка яккха еза котало я — оахача лаьттай хIара 100 гектара лоархIаш 100 центнери юртбоахама кхыча лаьттай 100 гектара лоархIаш 20 центнери дулх доаккхилга. Из закон а даь тIанйцад хIанз дукха ха йоацаш Ростове хиннача зональни совещане. Цу хьокхамашца тохкаргда хIара агитатора, пропагандиста—идеологически фронта деятелашта — шоай болх бе мишта хов.

Алхха коммунизма материально-технически база хьалъяра хинна ца Iеш, коммунистически общественни отношенеш хьаеча а Iальмате боккха лоархIам болаш хила беза идеологически болх, яхаш, кертах доах парте. Дукхача наьха сакхетам лакха хиларга хьежжа мара хила йиш яц паччахьалкхе общественни самоуправленега ялар. Общественни самоуправленеца хиланза а даргдоацаш цунна чудоагIаш да общества производственни а дерригача кхыча гIулакхашта а доал дара гражданаша хьинаре дакъа лоацилга, общественни рузкъан кхомбеш хулга, наха юкъе хила дезача гIулакхий боарам тIара ца бувлга. Цунца дикка лакхлу общественни влияне лоархIам.

Керттерча декхарех цхьа декхар а лаьрхIа парте хьалхашка оттадаьд керда, массе оагIорахьара тоавенна, духовни вIаьхел, моральни цIенал, физически чIоагIал гармонически вIашагIкхийтта шийха доаллаш вола саг хьалкхевелга. Из Iальмате доккха, чоалхане, хала декхар кхоачашделга тIадиллад ерригача идеологически фронта участкашта.

БIарччеи йиззаи материалистически мировоззрени йолаш кагий нахи мехкарийи хьалкхебара декхар хIанз а мела кхоачашду вай школаша. Просвещене министерстваси партийни комитеташеи кхоачамболлаш болх бац хьехархой кадращца, хIаьта цу кадрех цхьадола дакъа вай хана эшача гIулакхашта тIехьадиса, эшшача тайпара идейни чIоагIа доацаш да, цудухьа дешархошта хьехареи уж кхетамца кхебареи даькъе дукха кхоачамбоацараш хул. Дукха кхоачамбоацараш да республикерча вузийи специальни йолча юкъерча дешара заведенейи хьехара-кхетам балара балхаца а.

Областной партийни конференце белгалдаьккха дар дына гIулакхашта духьал лоаттабеча къовсама парте дукхача райкомашеи горкомашеи бизза мах беш ца хилар. Мурдий тоабаша законах доацаш къайлагIа леладу гIулакхаш совцаде ца лоархIабеш, озабенна ба цхьаццабола кулгал деча балхаш тIара болхлой.

Республика територе тIа бусалба, кераста, жугатий дынай итташ мурдий тоабаш я законах а йоацаш. Цу тоабашта керте латтарашеи цар активои хьехамаш ду общественни балха тIа дакъа ма лаца, яхаш, дынах тешаш бараштa мегийтац бераш школе, клубе, кино, библиотеке ахийтар, дына гIулакхашта пропаганда лелаю. Дынах тешаш болча цхьабараша кхыметтел духхьала кхерам а тIатувс.

ГIулакх мишта латт дика кхета а даь, нийса практически выводаш е еза, дынаца лоаттабу къовсам марксизма азбука да яхаш, Ленина белгалдаьхар кхоачашде деза ха хьаэттай вайна. Хоадам боллаш тIагIорта деза вай дынах юхедиса во гIулакхаш дIадахара, цу тIа а эггара шерагIа фронт лаьца, республика ерригача партийни организаце, интеллигенце де деза из.

Парте Программа тIа формулировка енна дола моральни кодекс хIара советски сагах далла деза гIулакх белгалдеш да. Прогрессивни долча общественни низаша, къаьстта а болхлой классо, адамий историе дукхача бIаь шерашка Iомаяь, яйза нравственни принципаш шийна чуйоагIаш а, цунца цхьана дунен коммунистически эргадалара хIанзарча лагIа хьалех мара хьахила йиш йоацаш дола этически хьадехараш кхайкадеш а да из. Моральни кодекс леладелга — из таханара декхар да. Цу кодекса тIехьа хIанззе а къовсам лоаттабе беза, цунца нийсдеш дувца деза наьха сакхетам а гIулакхаш а.

Коммунистически мораль йолаш советски нах хьалкхебаро дIадех обществана духьаларча гIулакхашца цIаккха тоам хургбоаца къовсам лелабелга. Советски нахага йиш яц социальни хийра нах, жуликаш, базархой, хулиганаш вай законашта кIалхара бувлийта. Йиш яц советски наьха вахар царга бIехдайта.

Обществана пайданерча балха тIа воацаш ши эзарнел совгIа саг гучаваьннав вай республике. Бе боаггIача тайпара царца болх баьчул тIехьагIа царех дукхагIбараш хьаьнала къахьега болабеннаб. Банне а болх бе ца тугаш бола цхьабараш Iобахьийта бийзар. ХIаьта а, болх а ца беш, наьха чотах баха гIертача нахацара къовсам мела латт вайцига. ВIалла а кхоачам боацаш къовсам лоаттабу вай къаракъаш а мелаш бехаь леларцеи хулиганствацеи.

Вай обществах лета мукх из хиларах тарра, вай геттара ира оттаде деза ший цхьанне доалахье совъяккхара психологена духьал лоаттабеча къовсама дош. Ши-ший рузкъа совдаккхар дукхача даькъе дувзаденна да хIамаш лечкъаярца, зуламащца. Коллективни йолча сомий бешамий хьакъехьара дика идея дукхача моттигашка толхаяьй. Цу бешамашка урагIааха доладеннад шозза вIаштIара даь цIенош, доладаьд жIалеш, хьаьйй карташ, болх бе болабеннаб шишийна хIамилг яккхара тIакхувш бола бIеха нах.

Социалистически патриотизма уйланца нах кхебелга — лоархIамегIара цхьа декхар да. Буржуазни идеологена никъ цIенбеш я национализми шовинизми. Миччахьара уж аралелхе а, моллагIча формехьа — экономически, идеологически, культурни — уж гучаювле а хоадам боллаши тIагIерттаи къовсам лоаттабанза баргбац кIезига лелаяь а национализми шовинизми лелаярца. Социалистически интернационализмаи халкъашта юкъерча доттагIлени уйла керте латта еза наха кхетам луш беча берригача балха тIа.

Идеологически фронта берригача болхлоша хIанз дIайоаржаю, дIайовзийт КПСС XXII-ча съезда решенеши материалаши, къахьегамхой оарцагIбоах уж кхоачашъяра.

Вай республике политически дешар хьехача уж исторически документаш Iомадеш 55 эзар саг ва. ДикагIа йола пропагандистски кадраш вIашагIтохара а царца хадданза болх бара а мелъэшар даьд. Пропагандистски балха юкъе эзав 4300 саг, царех 1800 инженер, техник, агроном, зоотехник, 1100 партийно-советскии боахамеи болхло, 900 хьехархои лори ва.

ХIаьта а, политически дешара балхаца цIенхаштттара кхоачамбоацараш да. Ачхой-Мартанеи Ленинскии райпарторганизацешка политически дешар мишта лел хьежачул тIехьагIа гучадаьлар, теори вахарах хьада хилар укхаза хIанз а дIа ца даьккхалга, лоархIамегIара теоретически моттигаш укхаза тIагIоллара мара йовзийташ ца хилар, съезда решенешка хьежжа хьалхашка латта политически декхараш деша багIараша кIоаргга Iомаделга Iалашдеш ца хилар.

Керттерадар да дIахо а вахарцара политически дешара бувзам чIоагIбар, политически дешар кIоаргагIа Iомадар а цунах пайда дикагIа эцар а, творчески шоай лоIамехьа йолча семинарски формаех дешар хьехар.

КПСС XXII-ча съезда решенешкеи парте кердача Программа тIеи оттаьча теоретически положенештеи практически декхараштеи шерра пропаганда яра тIаерзаяь я ерригa лекционни пропаганда. Пхи эзар саг юкъе вола партийни комитетий лекторийи лекторий-общественникийи ерригa коллектив съезд йисте ма яьллинге а цу документашта пропаганда е йолаелар. Парте райкомаша цхьан лертIа яьккхар ерригa лекционни пропаганда, моттигерча хьалашка хьежжа тематика оттайир.

Цхьабакъда, лекционни пропагандана юкъе кхоачамбоацараш хIанз а дукха да. Вай вIаштIехьдаккхац хан-ханнахьа массайолча предприятешка, колхозашка, совхозашка лекцеш ешилга. Кхыча районашкарчул кIезигагIа еш лекцеш Первомайски, Ножай-Юрта, Советски, Надтеречни, Шаьла районашка, цул совгIа, цхьайола лекцеш идейни боарам лоха болаш а еш. Геттара кIезига еш лекцеш нохчийи гIалгIайи меттала, цу балха кIезига юкъеоз интеллигенци, хIаьта иштта производства хьалха латтараши новатораши.

XXII-ча съезда исторически документаш дIадовзийтар республикерча ялхайтта эзар болча агитаторий балха керттера чулоацам ба. Цунца дувзаденна партийни комитеташа шоай дедезар даьд агитколлективай кулгалхошцара, агитаторащцара болх тоабара, планах а пайданагIа хургйолча тайпара а инструктажаш ю хургйолча беседий хьакъехьа, балха опыт дIа-юха эцилга вIаштIехьдоаккх.

Декхар да, политически балха деш дола кулгал чIоагIдар, хIара саг цунна чулацар. Наха юкъе беш бола болх чIоагI ца бича баргбац хIанз СССР Лакхехьарча Совете хургдолча хоржамашца дувзаденна а. Керттера чулоацам съезда исторически документаш, Советски Конституце, дунен тIа эггара демократически долча закона сийлахь-йоккхий принципаш дIайовзийталга а болаш болча берригача агитаторий массе оагIорахьара, безаме болх тар ма лу сихагIа вIаштIехьбаккха беза. Наха юкъе беча политически балха вож формаши средстваши а оарцагIъяха еза.

Наха юкъера болх дифференцированни хила безилга дувцача хана эггара хьалха цIенхаштттара уйла тIаяхийта еза кхалнаха юкъе бу болх тоабара.

Укх тIеххьарча хана кхалнаха юкъе беча кхетама балха дукхагIа терко е яьннад партийни организацеш. Из бахьан долаш боккха низ хиннаб кхалнахах республика производственни, политически, культурни вахара массайолча участкашка.

Цхьабакъда, дукхача районашка, масала Шаьла районе кхалнаха юкъе беш бола болх дикка тоабе безаш ба.

Партийни комсомольски организацеша шоай мугIараштa юкъе кIезига чуувз хьалха латта кхалнах, къаьстта а нохчашхеи гIалгIашхеи бараш. КIезига ба уж пропагандисташи агитатораши болаш а. Хьалхле лелаеча балхаш тIа хIанз а кIезига ухийт уж. Вай республике хIанз а моттигаш я кхалнаьха бокъонаш ца лоархIаш. Курчалой, Ачхой - Мартана, Наьсарен, Шаьла, Грозненски районашка дукха моттигаш я кIалхара дезал боха а беш шозлагIеи кхозлагIеи истий кхийла, кхалнаьха сий доадеш, юкъера дIадакканза да маьре баха безам боаца а ха йоаца а мехкарий удабелгеи маьре ухийтилгеи, урдох уж бохкилга, йигар а йитар а шариIата законах леладелга.

XXII-ча съезда документашта пропаганда еш а уж дIадовзийташ а болх бу культпросветучреждениеша а. ХIанз республике я 324 клуби культура Двореци, 639 библиотека. Культурни вахара юкъе доккха хIама хилар изобразительни искусства музей, культпросветшкола, «Космос» яха шера экран дола кинотеатр хьаделларах. Художественни самодеятельносте дакъа лоацаш 33 эзар гаргга саг ва культпросветучреждениешка. Дукхача клубаша тематически вечераш, диспуташ, хаттарийи жопийи вечераш ю, КПСС XXII-ча съезда материалех, кхувш йоагIача тIехьенна кхетам баларах лаьца лекцеш еш, докладаш ю, хьалха латтарий опыт йоаржаю.

ХIаьта а, культпросветучреждениеша хIанз а эсала лелабу шоай болх. Царех дукккхачар пайда эцац балха дукхача формаех, кино хьокхар мара кхы хIама доацаш, сакъердаме боацаш лелабу шоай болх. Дукхача клубаша мелбалийтаб художественни самодеятельноста кружокий болх.

КПСС Программа тIа белгалдаьд кепа йоазон балха лоархIамегIа дола лостамаш. Царна бокъонца йола политически экзамен я парте XXII-ча съезда решенешта, цун кердача Программана пропаганда яр. Из болх вай газеташа беш ба. Цхьабакъда, царех хIаране бехктокхам лакхбе, безам совбаккха, тешам луш а лоархIаме а йола материалаш тайп-тайпарча формаех араяха царна ховлга да эшар. Цу гIулакхо эггара хьалха, дIадоахаргда газетий балха юкъера цIенхаштттара кхоачамбоацараш. Керттера кхоачамбоацар да республика экономикеи культуреи дегIайоалаергйола перспективни дешаш газеташа кIезига гIеттадар. КIоаргга хьагуча а яьккхе нагахьа хьахьокхац цар производства новаторий балха опыт. Кхоачамбоацараш хьахулийташ болча наха критика эсала ю.

Декхар да республика къахьегамхошта политически, культурни, эстетически кхетам балара радиовещане, телевидене, книжни издательства йоккхийча торонех а цу тайпара бизза пайда эцар.

Литератураи искусстваи лоархIам боарам боаццаш лакха ба коммунистически мировоззренни моральни кхеяра. Вай писателий организаце лоархIам а лакхбеннаб. Укх тIеххьарча шерашка кIеззигача наьха литература а долаш дусаш дац Нохч-ГIалгIай литература. Къаьстта шоай произведенеш а йолаш литературни сборникашка, «Аргуни» «Лоаман Iуйреи» яхача альманахашка республиканскии газетий оагIонаш тIа дуккхаза арайийннай къоначаи а болалуш болча а писателий произведенеш. Царна юкъе ба талант йолаш бараш а. БIаь совгIа къонеи воалуши вола писатель юкъе а волаш литературни объединени я Грозне.

Бакъахьара гIулакх да поэзеца цхьана вай романаш, повесташ, пьесаш, дувцарийи очеркийи сборникаш хьахилар. Республика литератораша хьаьча произведенешта юкъе белгалйоалаш я халкъий интернациональни доттагIлен, вай хanарча наьха къахьегама турпален, тунеядцашца, Iадатахи шариIатахи юхедисача воча гIулакхашца лоаттабеча къовсама тематика. Писателий произведенешта юкъе йоккха моттиг дIалоац лоаман кхалнаьха бокъонаш нийсъяр духьа лоаттабеча къовсама темо.

ХIаьта а ала дезаш да вай писателаша массаза а вахарцагIа боахаш ца хилар, каст-каста къаданнараш дувцаш хилар, тахане теркал а ца еш, дIаяха зама ювцаш хилар. Уж кхоачамболлаш дика бувзабеннабац къахьегамхой вахарца, цар дика Iомаяц общественни процессаш, халкъа вахарца хулаш дола хувцамаш, лоадама бувзам бац болхлой классеи ахархойи дикагIа болча викалашца — коммунистически къахьегама ударникащцеи юртбоахама маякащцеи, Iилмани культураи хьалха латтача нахаца, Юрташка наг-нагахьа мара хилац писателаш. Цудухьа художественни произведенещцара дуккха образаш шоашкара хьадагалийца а эсала а я.

Республика писателий организаце декхар да вахарцара, нахацара бувзам хадданза чIоагIбар, къаьст-къаьстача писателий творчествана юкъерча кхоачамбоацараштa нийса критика яр, произведеней идейни боарами художественни говзали даим лакхъяр.

Боккха болх ба вай республикерча искусства учреждениеша бер. Театрерча актерий говзал лакхлу. Къона талант йола творчески кадраш тIакхийттай иллейи халхареи ансамбла. Вайна карагIдаьнна доккха хIама лархIа мегаргдолаш да КПСС XXII-ча съезда хетаяь йолча «Сагах теша», «Аьсет» яхача шин спектакла дипломаш ялар, хIаьта уж Кремлевски театре гойтаргхилар а. Цхьабакъда, хIанз укх сахьата КПСС XXII-ча съезда решенешка хьежжа шоай болх дика тоабац искусства учреждениеша. Уж декхарийла я шоай репертуар шеръе, вай вахарцарча бакъдолча хIамай сийрда, нийса никъ гойташ йола оагIош хьахьокха. Вай вахар дIаьхий да, хIаьта чIоаггIа уйла а еш дика мелдар хьахержа а царца наха хьокхам тела а беза.

Болх дикагIа бе баьннаб вай республика художникаш. Къахьегамхоша чIоаггIа мах бир КПСС XXII-ча съезда хетаяь хиннача выставке хьокха оттаьча цар дуккхача художественни произведеней. Цхьабакъда, цар шоай произведенешка хьахьокхац республика тайп-тайпара вахар. Во латт нохчашхеи гIалгIашхеи бола художникаш кийчбара гIулакх. Шоаш Iомалуш болча художникашта новкъостал дац. Кхоачамболлаш бувзам бац производственни предприятещца, заводащца. Художество йола произведенеш художникаш хьаергйола гIулакх де деза, хIаьта из де вIаштIехьдаргда, нагахьа санна шоаш язбеш болча нахаца цар бувзам хуле. Иззаморг ала доагIа цу тайппара дукхагIа а кIоаргагIа а вахар Iомаде дезаш, шоай профессиональни говзал лакхъе езаш болча музыкальни культура деятелех а.

Доккхийи бехктокхамеи декхараш да республикерча коммунисташтеи берригача къахьегамхоштеи хьалхашка латтараш, аьлар нов. Габисова тIеххьара ший къамаьл йистедоалаш.

Уж кхоачашдара дукха къахьега, чIоаггIа хьинар тIадахийта, дисциплина чIоагIагIа лелае, болх дикагIа вIаштIехьбаккха, сакхетам лакхбе безаргба. ХIанз идеологически балха лоархIамаши цун лостамаши бокъонца белгалдаьча хана, цун аьттув балар, организаторски балха боарамгеи из боаржабаргеи, цун культурагеи хьежжа хургда. Организаторски балха методаш эргайоахаш тоаяр — вай хьалаца езаш а идеологически болх дIахьалха кхувла безаш а йола керттера звено.

ВIалла шеко яц, республика партийни организацеша идеологически балха ерригa средстваш кхы а чIоагIагIа оарцагIйоахаргхиларах а вай парте XXII-ча съезда исторически решенеш кхоачашъяр духьа лоаттабеча къовсаме керда толамаш доахаргхиларах а.

ИДЕОЛОГИЧЕСКИ БОЛХ— ВАХАРЦА БУВЗАМ БОЛАШ

В. С. СИМАРЗИН,

КПСС Грозненски горкома секретарь.

КПСС XXII съезд хинначул тIехьагIа Грозненски парторганизаце дикка тоабаьб идейно-кхетама болх. Съезда решенеш, парте керда Программа Iомаеча хана гучаювл идеологически балха боарам кхы а чIоагIагIа лакхбе йиш йола торонаш, вахарца, практически декхаращца пропаганда ювза йиш йола торонаш.

Съезда балха итогашта хетаяь собранеш хиннай ерригача парторганизацешка. Съезда материалашта пропаганда еш 8 эзар совгIа лектор, пропагандист, агитатор ва, партийни дешара системе дешаш, дукхагIа бараш парте боаца нах а болаш, 35 эзар совгIа саг ва.

Дикка тоаеннай городе лекционни пропаганда. Парте горкомо хан-ханнахьа семинараш ю лектораща, пропагандистаща, агитатораща.

Городе организаторски пропагандистски болх тоабаро торо хилийтар шера йола план кхоачашъяра хьакъехьа города парторганизацена а къахьегамхошта а хьалхашка лаьтта декхараш толамца кхоачашде. Шера йола план 25 декабреи семилетка кхоалагIча шера план 4 декабреи кхоачаш а еш планал совгIа 38 млн. сом маьха продукци яьккхар Грознерча къахьегамхоша.

ДIахо нов. Симарзина белгалдоах партийни дешара системера цхьадола кхоачамбоацараш. Царех дерхI цо кружокашка ладувгIаш бараш занятешка хьа ца ахар. Иштта Октябрьски районе 40—50 процент мара ладувгIараш тIахилац кружокий занятешка.

Укх шера марксизма-ленинизма сайрийнарча университете вIашагIъехкай пропагандистски кадраш кийчъю курсаш. Дика а эшаш а гIулакх да из. Бакъда, занятешка нах хьа кIезига ух, къаьстта Ленински Заводскойи районашкара.

Наха интернациональни кхетам балара хьакъехьарча тематиках еша лекцеш хIанз а дукха кхоачамбоацараш долаш я, йоах дIахо оратора, хIаьта цхьаболча лектораша кIезига къахьег лекцега кийчлуча хана, цхьаболча пропагандисташа лохача боараме чакхйоах кружокашкара занятеш.

Парте Грозненски горкомои городерча райкомашеи дикка кхетаду шоашта хьалхашка латта декхараш, идеологически болх вахарца айхха бувзаш лелабе безаш хилар. Цудухьа парте райкомаша лаьрхIад юххьанцарча экономически школашка шишша-кхоккха заняти хьалха латтарий къахьегама методаштеи производство вIаштIехьъяккхараи хетае, КПСС XXII съезда решенешца уж ювза а ювзаш.

ХIанз чIоаггIа теркам тIабахийтаб городерча агитколлективаша СССР Лакхехьарча Советe деча хоржамашка кийчо яра.

СУРТА ТIА: областной партийни актива собране дакъа лоацаш хиннараш: аьрдехьара аьттехьа: З. Исакова—Х. Нурадилова цIерахча Нохч-ГIалгIай драматически театра артистка, Р. Ахматукаева — Веденски райисполкома председатела заместитель, Н. Курганский — Грознерча № 21 йолча школа директор, Хь. Султанов — Надтеречни совхоза партбюро секретарь, Н. Дахаев — Старо-Юртовски совхоза партбюро секретарь, Я. Мусангузов — Ножай-Юртарча юкъерча школа директор, Х. Вагуева — КПСС Советски райкома кхалнаха юкъе беча балха отдела заведующи, Т. Гринько—Наурски района Iилмани политическии хьехамаш доаржадара общества бехктокхаме секретарь. **Н. ТАТАРОВА сурт.**

ИДЕОЛОГИЧЕСКИ БОЛХ—IАЛАЬМАТЕ БОККХА НИЗ

Областной партийни актива собранера

ДегIадоагIа Нохч-ГIалгIай литература

Б. Х. ЗЯЗИКОВ,
Нохч-ГIалгIай писателий Союза парторганизаце секретарь

Нов. Габисова ший доклада тIа белгалдаьккхача тайпара цхьадола толамаш карагIдаьннад республикерча писателашта, творчески болхлошта.

Нохч-ГIалгIай художественни литература дегIадара керда этап дIайолаеннай 1956 шера денз, парте XX съезд хинначул тIехьагIа. Цу хана денз къаьстта сихагIа а дикагIа а дегIадоагIа Нохч-ГIалгIай литература. Дукха керда произведенеш араяьннай, дукхагIа юкъе баьхкаб керда литератораш. ТIеххьарча шерашка рассказаши очеркаши хинна ца Iеш литературни фонда тIакхийтай произведенеш: И. Базоркина повесть «ТIахьехам», киноповесть «Артиста никъ», Н. Музаева пьеса «Теша сагах», иштта кхы дуккха а. Вешта аьлча, тIеххьарча диъ шера республике хьалха дIаяхача ерригача ханарчул дуккха дукхагIа арахийцад литература.

Керда саг хьалкхевара даькъе масса хана а боккха лоархIам болаш лийрхIад вай парте художественни литература. Къаьстта чIоагIа теркам тIабохийташ дийцад литература дешаш КПСС XXII съезде. Дика кхетаду литератураи искусстваи болхлоша парте XXII съезда решенеш тIа, КПСС кердача Программа тIа белгалдаь декхараш, цу декхарашка хьежжа тоабу цар шоай болх. Дуккха писателаш цу декхарашка хьежжа керда произведенеш язъеш ба.

Книжкаш дешаращца писателаш вIашагIбеттабалар нахацара бувзам чIоагIбара дикагIа йола форма хинна дIаэттай. ТIеххьарча хана цу тайпара вIашагIбеттабалар каст-каста а хул писателий, хIаьта чIоаггIа пайда боалаш чакх а дувл. Соахка декабрь бетта денз хIара кIира литературни пIаьраскаш де а доладаьд писателий Союза правлене.

КарагIдийнна дика дараш дукха дале а цхьадола кхоачамбоацараш да тха балха юкъе. Республика къахьегамхой вахарцара бувзам мела ба писателий хIанз а.

Литературни критика чIоагIа мела я, цу гIулакхо цхьабола писателаш сонтабоах, царна хет шоаш Iомелъяздер дика долаш санна. Литературни критика дегIайоалаяра хьакъехьа цхьаккха хIама деш яц Нохч-ГIалгIай истореи, меттеи, литератураи Iилма--тохкама институт.

Нохчийи-ГIалгIайи меттала арадувлаш шиъ литературно-художественни альманах да. Бакъда, царех кхоачамхилац тхона хIанз. Литература дегIадарга а творчески болхлой дукхагIа хиларга а диллача бетта шозза, хIаьта а арадувргдолаш цу альманахел доккхагIа долаш журналаш хила деза.

Республике хила доагIаш дар берий е пионерий журнал, цу гIулакха йоакхо еш яц е просвещене министерство а е ВЛКСМ обком а.

ДIахо нов. Зязикова дувц художественни литература переводех лаьца. ХIанз укх сахьате геттара во латт нохчийи гIалгIайи литературана эрсий меттала перевод яра гIулакх. Из ала доагIа эрсий метталара произведенеш нохчийи гIалгIайи меттала яхарах а. Цу гIулакха е йоаггIача тайпара йоакхо еш яц культура министерство.

ХАЛКЪА ДЕШАРА БОЛХЛОША НИЙСА КХЕТАДУ ШОАЙ ДЕКХАРАШ

А. И. РОМОВСКИЙ,
Нохч-ГIалгIай АССР просвещене министр

Доккхий декхараш да КПСС XXII съездо халкъа дешара болхлошта хьалхашка оттадаьраш. Коммунистически сакхетам бола керда саг хьалкхевара декхар кхоачашдеча хьинаре дакъа лаца дезаш ба уж. Дика кхетаду цар уж сийлен декхараш. Республикерча ерригача дешара заведенешка парте XXII съезда материалаш Iомаю кружокаш вIашагIъехкай, хIаьта дешара процесс а кердача декхарашка хьежжа эргаяькха тоаяьй.

ДIахо нов. Ромовске дувц республикерча предприятеша, колхозаша школьни организацешта деча шефски новкъосталах. Масала «Красный молот» заводо шефство лелаю № 2 йолча школа-интерната. Завода коллективо боккха болх бу дешархошта коммунистически кхетам балара даькъе, къахьегама гIулакхаш Iомадара хьакъехьа.

ЧIоагIагIа теркам беш лелабу школашка дешархошта къахьегама гIулакхаш, политехнически дешар Iомадара болх. ДукхагIа хулаш йоагIа дешархой производственни бригадаш — бокъонца йола коммунистически кхетам балара форма.

Нов. Ромовске иштта белгалдоах берашта нийса кхетам балара даькъе школаш санна бехктокхаме цар даьй-ноаной а хилар. Бакъда цу даькъе дукха кхоачамбоацараш да. Цхьаболча даьша-ноаноша лерхI берашта кхетам балара декхар деррига а школа кхоачашде дезаш. Из нийса дац. Школаи даьша-ноаношеи цхьана кхоачашде дезаш да из декхар.

Коммунистически уйланца керда саг хьалкхевара декхар бокъонца кхоачашдара эшаш дола хьалаш хьаде деза. Цу даькъе эшараш дукха да хIанз а. Укх шера эргаяьккха тоа а яь бархIшерара школаш е езаш я, 95 ворхIшерара школа, хьалъяь яккха еза 40 столярни мастерске, 60 методически кабинет иштта кхы а. Школаши классни цIеноши хьалдара даькъе де дезаш а дукха балхаш да. Могаде а хьаллаца а дезаш гIулакх да школаш хьалъеча хьинаре дакъа а лоацаш Ножай-Юрта районерча школаша дIадоладаьр.

КЪАХЬЕГАМА ТОЛАМАШ СОВДАХАРА ТIАБЕРЗАБАЬБ БОЛХ

Н. ДАХАЕВ,
«Староюртовский» совхоза партбюро секретарь

— Новкъостий, хIанз хIара идеологически болхлочун керттера декхар да КПСС XXII-ча съезда решенех къахьегамхой дика дIа а кхетабеш коммунизма материально-технически база хьалъяра хьакъехьа парте а правительства а хьалхашка оттадаь декхараш толамца кхоачашдара уж оарцагIбахар, — аьнна дIадоладир ший къамаьл Дохаева.

Цу гIулакха политически дешара шу дIадоладеннача хана денз, еррига къахьегама участкаш чу а лоацаш 20 политически дешара кружок вIашагIъеллай тха совхозе. Цу кружокашка дешаш ва 400 саг, царех 65 саг нохчашхеи гIалгIашхеи бола кхалнах а болаш. Цу кружокашка хьеха совхоза дикагIа бола агитатораш а хьожабаьб.

Цул совгIа 15 саг юкъе а волаш кхоъ лекторски группа я тха. Цар хIанзалехьа тайп-тайпарча темаех 36 доклади лекции йийшай, царех 9 дына хьакъехьарча темаех а йолаш.

Дына духьала оаха баьр боккха болх беце а, цо торо хилийтар Дукаева цIерагIара зерат дIакъовла, соахка вIашагIкхийтта хинна кхалнаьха мурдий тоаба дIаяккха.

Совхоза ерригача агитколлективе 100 саг ва. Цар хIара денна беседаш ю, докладаш, лекцеш, газеташ дешаш парте кердача Программах, XXII съезда решенех, партена духьаларча группа леладаьча харцахьарча гIулакхех, культ личностах даьннача зуламех, тахан къахьегамхошта хьалхашка латтача декхарех нах дIакхетабу. Цхьабола агитатораш хIаранена 10 цIа а денна наха юкъе бахача моттигашка болх бе дIахьожабаьб.

Парторганизаце агитатораштa новкъостал ду политически дешара кабинеташ вIашагIйохкарца, эшаш йолча материалашца уж ханнахьа Iалашбарца, агитаторий семинараш а гулъеш цар идейно - политически кхетам лакхбарца, цар беча балха тIахьожам а беш цу юкъера кхоачамбоацараш дIадахарца.

Агитационно - пропагандистски балхо новкъостал дир дIадахача шера совхоза болх рентабельни хилийта, баьцаши кени санна йола культураш кIезиг а еш хьажкIаш дукхагIа дIае, къахьегама овсарле лакхъе. ХIаьта укх шера хьажкIаш дуккха а дукхагIа ера, бIаьстанарча балхашта дика кийчо яра, масса а метта деррига къахьегама толамаш совдахара тIаберзабаь ба кхетама болх.

Из ишта дале а дуккха кхоачамбоацараш а да агитационно-пропагандистски балха юкъе. Беррига а къахьегамхой политически дешара юкъеэзабац, цхьаболча агитатораша кхетама болх боахамца бувзам болаш бац, дына духьала болх ледара лелабу, художественни самодеятельноста болх хила безача боараме лелабац, дIададахача шера дукха оалхазараш дайтад, дIайийнача бIаь гектара лаьрхIа доаккха дулх, шура, кхыйола хьайбай продукташ кIезига яьхай.

Уж а кхыдола а кхоачамбоацараш дIадахара тIаберзабе беза кхетама болх.

Кхувш йоагIача тIехьенна кхетам лургбараш кхетабу

К. И. ЕФАНОВ,
Нохч-ГIалгIай педагогически института проректор

Коммунизм хьалъяра лоаттабеча къовсаме Iалаьмате боккха лоархIам болаш ба идеологически болх. Цу хьакъехьа къаьстта доккхий, бехктокхаме декхараш латт къона тIехье коммунизма кхетамца кхее еза хьехархой кийчбеча педагогически института коллектива хьалхашка.

Из гIулакх толамца кхоачашдара истори, политэкономи, философи, кхыдола Iилмаш хьехара болх Сталина культ личность юкъера да а яьккха парте XXII-ча съезда решенешца бувзам болаш эргабаьккха тоабе беза. Уж Iилмаш хьехара эша хьалха арадаьнна учебникаш дуккха гIалаташ долаш хиларах а, цу хьакъехьара керда учебникаш арадалар тIехьа даларо а дуккха керда декхараш оттадир института кулгалхошта, хьехархошта хьалхашка.

ХIанз института кафедрашка дукха балхаш ду КПСС XXII-ча съезда, кердача Программа материалаш лекцешта, семинарски занятешка юкъейохийташ. Чулоацам дика болаш хиларал совгIа лекцеш студенташа атта а нийса а кхетаеш хила еза.

Иштта хьалха студенташа дешаш боацаш йоккхача хана цар кхетам лакхбара дукха уйла еш хиннаеце, хIанз цу ханах пайда эц царна коммунистически кхетам балара. Студенташта тайп-тайпара лекцеш ешарал совгIа, коммунистически къахьегама бригадашца, парте XXII-ча съезда делегаташца, къаьнача большевикашца цар встречаш еш, тайп-тайпара диспуташ еш, хаттарашта жопаш телаш сайренаш ю, цига студенташ дукха-дукхагIа а ух цар кхетам дикагIа лакх а лу.

Дешара а политико-воспитательни а болх эргабаьккха тоабарах дикка лакхъеннай цар дешара успеваемость, дикагIа дакъа лоац цар ялаташ чуэцаш колхозашта, совхозашта новкъостал деча, кIезиглу студенташ харцахьа лелилга, дисциплина телхаелга.

ХIаьта а дукха да тха балха юкъе кхоачамбоацараш а. Цхьабола студенташ дынах тешарах мукъабаьннабац, дына цIейнаш долча хана деша ахац. Цудухьа института хьехархой а еррига партийни, комсомольски актив а оарцагIъяьккхай дына духьалара болх айбара.

ДукхагIа студенташ чу а озаш тоабе беза художественни самодеятельноста болх а. Из болх тоабара института новкъостал де деза культура министерства.

Кердача декхарашка хьежжа бе беза кхетама болх

К. М. ДАЧАЕВА,
№ 3 йолча кхалнаьха ремесленни училища директор

Тха училище, соахка мара из вIашагIъеллаеце а, хIанзале чIоагIа пайдане балхаш даьд, аьлар нов. **Дачаевас.** Тайп-тайпара производственни говзалаш Iомаяьй дукккхача нохчийи гIалгIайи мехкараша. Берригача дешархоша толамца кхоачашдаьд КПСС XXII съезда сийна шоаш тIаийца декхараш. Укх шера училище деша 100 нохчийи гIалгIайи йоI хьаэца, аьнна, декхар тIаийцадар оаха. Из гIулакх хIанзале кхоачашдаьд.

Соахка дукха моттигаш нийслора даьшеи ноаношеи шоай мехкарий училище ца ухийташ. Цхьабакъда, училища вахар бокъонцахьа шоашта дIадовзийтача, уж геттара раьза хилар. ХIанз цар шоаш хьакхувл шоай мехкарий деша.

Цу тайпарча гIулакхаша хьагойт наха юкъера кхетама болх уйла а яь вIаштIехьбаккха безилга. Цхьабараш тIехьадиса гIулакхаш леладеш ба духхьал шоашта царех доала зе бокъонца ца довзарах. Цудухьа дIаяхача замах юхедиса воча гIулакхий овлаш дIа а довзийташ, майрра лоаттабе беза царца къовсам.

Тоабе безаш ба атеистически болх а. ЧIоагIа новкъарленаш ю вайна дынах тешаш болчар. МоллагIа харцахьа гIулакх нийсденна дале а цу гIулакха бехке бараш кIалхара баха болх уж.

Иштта гIулакх хилар Наьсарен районе а. Балхара чуйоагIача хана низагIа йодайир цигара Зязикова яха йоI. Цкъа хьалхагIа ше милице баь лоткъам хийцар цо, дынах тешаш болча боккхийча наха низ а баь. Из гIулакх дика тахка а ца тохкаш лоткъам хийцаб, аьнна, йоIа бехк бе еннаяр милице органаш, хIаьта низагIа йоI йодаяьр хIанз а мукъа лел. ЦIенхаштта къовсам лоаттабе беза цу тайпарча гIулакхашца.

Къаьстта терко тIаяхийта еза Нохч-ГIалгIай паччахьалкхен пединститутерча хьехархой говзал лакхъяра, хIана аьлча цигара арабаьнна студенташ хургба юрташка вай къонача тIехьенна кхетам луш. Цхьабакъда, тахан ала йиш яц пединститутера еррига кадраш дика кийчъяь я аьнна.

ИДЕЙНИ БОАРАМ ЛАКХА ХИЛА БЕЗА КНИЖКАЙ

Б. А. ЧАЛАЕВ,
Нохч-ГIалгIай книжни издательства директор

Ший къамаьл дIадоладеш нов. Чалаева белгалдаьккхар нов. Г. Габисова ший доклада тIа книжни издательства балха нийса критика яь хилар а хIаьта дIахо йодача хана цу критика лоархIам а беш, кхоачамбоацараш юкъера дIа а доахаш издательства ший болх тоабергхилар а.

ХIанз укх сахьате,— аьлар нов. Чалаева — идеологически балха керттера декхар да мораль, эздел, культура лакха йола, коммунистически общества саг хьалкхевар: Нов. Н. С. Хрущева КПСС XXII-ча съезде аьннад къахьегамхой кхетам лакхагIа мел хул коммунистически общество хьалъяра болх дикагIа леларгба.

Къахьегамхошта коммунистически кхетам баларо халкъашта юкъера доттагIал чIоагIду, саг дикагIа ваха меттел дикагIа хила а Iомаву.

ХIанз арахецача книжка идейно-политически боарам лакха хилара, цун чулоацам парте XXII-ча съезда решенеш кхоачашъяра тIаберзабаь хилара чIоаггIа уйла тIайохийт книжни издательства.

Книжни издательства парте XXI-ча а XXII-ча а съездий материалаш, марксизма-ленинизма классикай дуккха а произведенеш, нохчийи гIалгIайи писателий художественни произведенеш, промышленноста, юрта боахама маякий опыт дIайоаржаеш дола дуккха литература арахийцад дIадахача шерашка, хIаьта 1961-ча шера 1957-ча шера арахийцачул шозза дукхагIа тайп-тайпара литература ара а хийца ший балха план 133 процент кхоачашъяьй.

Книжни издательства балхаца дукха да кхоачамбоацараш а. Арахийца цхьадола книжкаш художественни боарам лоха болаш, сага политически кхетами технически говзали лакхъяра кIезига новкъостал деш да. Кхоачам боллаш болх бац издательства литература болхлошца.

ДIахо йодача хана юкъера кхоачамбоацараш дIа а доахаш книжни издательства болх тоабара беррига а низ тIабохийтаргба оаха.

ХУДОЖНИКАША ХАДДАНЗА БУВЗАМ ЛОАТТАБУ МОТТИГЕРЧА ВАХАРЦА

Г. П. КАТКОВ,
республика художникий Союза председатель

Дика толамаш даьха накъа баьхкар республикера художникаши скульптораши КПСС XXII съезда. Из мадарра хьагойтар съезда хетаяьча выставке хиннача произведенеша. Вай художникаша вахарца бувзам лелабац аьнна царех бехк баккха бахьан а дац вай. Республикерча районашка каст-каста хул художникаш, дикагIа болча нахаца вIашагIбетталу, вахар довз.

Парте XXII съездо оттадаьча декхарашка хьежжа шоай болх эрга а баьккха хIанз керда произведенеш язъеш ба художникаш Мордовин, Слободский, Сачко, иштта кхыбараш.

Художникий Союз города комплексни оформлени е йолалургья. Цу гIулакхо торо хулийтаргья улицаш, майдаш, зданеш йоггIача тайпара хозъяь тоае. Цу даькъе кхоачамбоацараш дукха да городе.

Городерча къахьегамхошта боккха кхаа хулаш гIулакх хилар городе изобразительни искусства музей хьаеллар. Из хьайийлача хьалхарча дийнахьа 3 эзар совгIа саг хилар цу чу, хIаьта январь бетта хьалхарча итт дийнахьа — 7,5 эзар саг. Цо хьахьокх мел боккхача безамца хьеж грозненцаш, республикера къахьегамхой художникий, скульпторий произведешка.

Бакъда, йоах дIахо нов. Каткова, музей чуулла цIенош цунна кхоачамбеш дац. Цига хьалъоттаяьраш классически произведеней цхьа дакъа мара дац. Дукха произведенеш я демократически мехкашкара ена музее хьалъоттае моттиг йоацаш, советски произведеней отдел вIалла йолаш а яц. Цу гIулакхага хьажар а музей шеръергйолаш гIулакх вIаштIехьдаккхар а дех оаха.

Нов. Каткова критика ю КОГИЗ-а, культторга тикай кулгалхошта, цига йохкаш моттигерча художникий произведенешца хилар бахьан долаш. Бакъда, цу тикашка дохкаш хул кхыча городашкара хьаккхихьа картинаш, маьха дуккха дезагIа уж доллашехьа а.

ХIанз советски халкъ шерра коммунизм вай мехка хьалъяра декхараш кхоачашде доладеннача хана вай вахар, къахьегамхой турпалал художественни произведенешца хьахьокхилга лоархIам болаш гIулакх да. Из дика кхетаду художникаша.

ЛЕКЦИОННИ ПРОПАГАНДА НАХА ЮКЪЕ

Т. В. ГРИНЬКО,
Наурски района Iилмани политически хьехамаш доаржадеча Общества отделене секретарь

Коммунистически парте чIоагIа лоархIам бу къахьегамхошта коммунистически кхетам балара. Вай кхоачашдераш исторически ши декхар да,— йоахар Н. С. Хрущева Ерригроссийски хьехархой съезде ше къамаьл деш,— коммунизма база хьалъяри керда саг хьалкхевари. ДукхагIа болча къахьегамхой инициатива дегIакхувлаш хилча мара кхоачашъюлургъяц парте керда Программа. Цу гIулакха доккха дакъа лаца дезаш да тхо — лектораш, пропагандисташ, агитатораш.

Пропаганда еча хана тха отделене ший керттера уйла тIайохийт парте XXII-ча съезда исторически решенешта, юртбоахама экономика дешашта, Iилмана карагIдаьнарашта, колхозни совхозни производстве хьалха латта опыт дIа-юха эцара.

Нах бахача моттигашка лекцеш ешаш, шоай кхетам а говзал а къахьегамхошта дIалуш чIоагIа болх бу, масала, «Терский» яхача совхоза воккхагIа волча жа Iуно нов. Бойченкос, иштта кхы дуккхачар а.

Дика хIамаш дукха карагIдаьннад тха районерча лекторашта. Цхьабакъда, тха балха юкъе хIанз дукха да кхоачамбоацараш. Шоай декхараш дизза кхоачаш ца дераш а ба районе. Болхлойи колхозхойи вахарга ца хьожаш, цар инициатива районе ханнахьа хьал ца лоацаш моттигаш нийслу.

Парте обкомагеи культура Министерствагеи дехар да са, тхона клуба лаьрхIа вагончик яйтар, хIана аьлча цхьайола участкаш райцентрера 50—70 километр гаьна я тха. Тхона чIоагIа эш дына духьалара хIамаш дувцаш, къаьнарча замах юхедисача воча гIулакхашта духьала лоаттабу къовсам, съезда материалаш ювцаш дола фильмаш.

ЦIЕНХАШТТА КЪОВСАМ ЛОАТТАБЕ БЕЗА ТIЕХЬАДИСАЧА ГIУЛАКХАШЦА

Н. А. НИНЦИЕВА

ДIаяхача замах юхедиса во гIулакхаш, мичча тайпара уж дале а, гуча а доахаш майрра къовсам лоаттабе беза царца. Нийса дац вайна юкъерча цхьаболчар тIехьадиса гIулакхаш, ший тайпара а доахаш, уж дика лархIа гIертар. Нийса дац цхьаболча наха нах вIашагI а бетташ бу «сакъердам» эрга а баьккха клубашка хила беза яхилга. Из «сакъердам» дIаяхача замах юхедиса во гIулакх да, хIаьта цунца къовсам лоаттабе а беза. Дика техкача гучадаргда из массанена а. БIа саьнашца а кулга оамалах а эзди доаца къамаьлаш ду цига мехкараштца, цкъаза цига хул 14—15 шу даьна йиIигаш.

Наха юкъе кхетама болх бара чIоагIа лоархIаме да культпросветучреждений болх тоабар. Цхьабакъда, культура министерства кIезига терко ю цу гIулакха. ХIанз а дукха клубаш дика тоаянза я. Из гIулакх вIашатIехьдоаккхаш пайда эца мегаргбар вай наха юкъерча дикача оамалех. Масала, белхий а беш тоае мегаргьяр цхьайола клубаш.

Юрташка дукхагIа еша еза дына духьалара лекцеш. Цхьабакъда, лекцеш еша ухараш шоаш хила беза дика опыт йолаш а бокъонца бола атеисташ а.

Республика культуреи искусствои лакхъеш

А. Г. ГАЗДИЕВ,
Нохч-ГIалгIайчен культура Министра заместитель

ХIанз идеологически балха юкъе керттерадар да, йоах нов. Газдиева КПСС XXII-ча съезда Резолюци, КПСС Программа кIоаргга дIайовзийтар, берригача мехкара къахьегамхой коммунизма сийлахь-йоккхий коталонаш яха кийчбар, парте керда Программа кхоачашъяра беррига къахьегамхой оарцагIбахар.

Парте баьча цу хьехамца хьалхле а лелаеш, республикерча культураи искусстваи болхлоша дикка болх баьб КПСС XXII-ча съезда материалашта пропаганда еш, парте керда Программа болхлошта, колхозхошта, интеллигенцена Iомаеш, цар политически къахьегамеи хьинар айдеш.

Нохчехи гIалгIаехи болча нахага дикагIа кхетаяйтар духьа, Нохч-ГIалгIай издательства цу къамий меттала араяьхай съезда материалаш, КПСС керда Программеи Устави.

Республикера культурни вахар тоадара чIоагIа лоархIам болаш да Грозне изобразительни искусствай музей хьаеллар. Цига да революци ялалехьа хиннача художникаша дехка а вай ханарча наьха турпалера денош дувцаш а дола сурташ.

Укх тIеххьарча хана шоай болх дикка тоабаьб Лермонтова цIерахчеи Нурадилова цIерахчеи драматически театраша. ЧIоаггIа тоам бир вайна «Ромеои Джульеттеи» яха спектакль оттаяьча Ленинградски театральни институте деша багIача вай студенташа.

Вай республике а, гаьнна цул арахьа а чIоагIа сий деши дукхабезаши ба артисташ М. Эсембаев, Н. Татьянченко, М. Магомаев. Укх деношка Москве даьккха даьннад керттера роль ловзаер Эсембаев Махьмуд а волаш дола шеррача форматера «Халхарий дунен чу» яха фильм. Базоркин Идриса язъяьча киноповеста тIара а кино даккха доладаьд.

Наха юкъе беча идеологически балха эггара лоархIамерча участкаех цаI я культурно-просветительни учрежденей болх.

Культура учрежденеш терко дукхагIа е яьннай Iилма-атеистически пропаганда. Атеистически темах лаьца беседаш яра болх дика дIаболабаьб Ведана, Наьсарен, Долакоарча, дуккхача кхыча а культура ЦIеношкарча атеистий уголокаша.

Республика культурни вахара боккхача лоархIаме хила езаш я парте обкомо баьча соцамах дIакхайкаяь IV-гIа республикански художественни самодеятельноста смотр.

Нийса хургдацар республикерча культура учрежденеша баь боккха дика болх бувцаш, цунцара цIенхашттара кхоачамбоацараш ца хьохадича.

Эггара хьалхагIа ала дезаш да, дуккхача культурно-просветительни учрежденешка, къаьстта а юрта, парте XXII-ча съезда материалашта шерра нах чулоацаш, безам тIагIоргболча тайпара пропаганда еш ца хилар, съезда идеяш тIагIертта чакхйоахаш яц из, цо хьахьокхац бокъонца хьалхашка латта декхараш, хаьдда къовсам лоаттабац къаьнача замах юхедисача воча гIулакхашта духьала, хьежача нахаца, дына духьалара болх лелабац.

Идеологически болх лаккхача идейни боараме

Г. Н. МЕЖИДОВ,
КПСС Курчалой райкома секретарь

Укх гарггарча 20 шера лаьрхIа йоккха план оттаяьй КПСС XXII-ча съездо. Съезда исторически решенеш кхоачашъяр идеологически болх предприятешка, учрежденешка, колхозашка, совхозашка нийса оттабарах тийша хургда. Цудухьа районни парторганизаце ший керттера декхар лоархI идеологически болх тоабар.

800 совгIа агитатор, докладчик, лектор ва района предприятешкарча, транспортерча, юрта боахамерча къахьегамхошта юкъе массово-политически болх беш. Из болх хила беззача боараме хилар да 1961 шера юртбоахама продукташ яхара а паччахьалкхенга йохкара а планаш кхоачаш а тIеххкхоачаш а яр.

Идеологически балха юкъера лоархIамера дош да къаьнача замах юхедисача а дыно леладеча а зуламерча гIулакхашта духьала чIоаггIа къовсам лелабар.

Iилма-атеистически пропаганда геттара кIезига яьй районни газета тIа, къаьстта кхувш боагIача кагирхошта юкъе. Цудухьа шоай болх чIоагIбаьб ды лелабеча тоабаша. Районе шоай бIеха гIулакхаш леладеш хиннай 3 тоаба: чIуг-зикар дераш, фота еттараш, кIай фазаш яраш.

Цхьаболча кулгалхоша гуччахьа къамаьл дац дына духьала, къаьнача замах юхедисача зуламерча гIулакхашта духьала, дукха истий кхувлара, ха йоацаш мехкарий маьре ахийтара духьала.

Цхьабакъда, тха районе Iилман-атеистически болх во латташ хилар дувцаш парте обкомо решени яьчул тIехьагIа чIоаггIа болх баьб районни партийни организаце. Из дош дувцаш собранеш яьй массайолча юххьанцарча парторганизаце, хьехархой коллектива юкъе. Юрташкара нах вIашагIа а бетташ, атеистически дешаш дувцаш докладаш яьй.

Лакхе белгалдаь а кхыдола а кхоачамбоацараш лаьрххIа дIадоахаш я районни партийни организаци, хIаьта парте актива собранена аз дош лу, Iилман-атеистически пропаганда хьакъехьа яь решени оаха сийленца кхоачашъергхиларах.

Укх шера 18 марта хургдолча СССР Лакхехьарча Совета хоржамий сийна социалистически яхь а йоаржаяь, МагIалбикерча къахьегамхоша даь кхайкарал чIоаггIа хьал а лаьца накъа долх тхо цу денна.

Вахар дикагIа довзаш хила беза кепайоазон болхлой

В. Н. КОРНИЛОВ,
«Грозненский рабочий» газета редактор

ЦIаккха ца ихача тайпара дукха письмош ихар тха редакце КПСС Программа проект ювцача хана, парте XXII съезд ший болх дIахьош йолча хана. Цо хьагойт съезда решеней советски наха Iалаьмате чIоагIа лоархIам беш хилар, царех шоашта хетар дIаала, дIадовзийта гIерташ уж хилар.

КПСС XXII съезда решенешка хьежжа керттера ши декхар латт газеташтеи радионеи хьалхашка: парте керда Программа кIоаргга наха дIайовзийтари из Программа практически кхоачашъяра къахьегамхой оарцагIбахари. Уж шаккха а декхар шоайла бувзам болаш да. Мишта кхоачашду уж декхараш «Грозненский рабочий» газето? ДукхагIа кепа етт оаха пропагандистски материалаш, къаьстта съезд йистеяьнначул тIехьагIа. Дикка новкъостал хиннад цу материалех пропагандисташта, агитатораштa, кхыболча идеологически болхлошта. Бакъда хIаьта а уж статьяш кхоачамбоацараш доацаш я аьлча нийса хургдацар. Цу статьяй кхоачамбоацар лерхIа деза уж цхьан тайпара, моттигерча вахарцара бувзам мела болаш хилар.

ДIахо йодача хана тхой болх эргабаьккха тоабе лерхI оаха. Къаьстта дукхагIа терко еш дувца лерхI оаха газета оагIонаш тIа моральни кодекса хьакъехьара дешаш.

Кагирхошта кхетам балара болх ледара лелабу газето. Цудухьа оаха лаьрхIад кагирхошта юкъе беча балха штате йоаца отдел редакце вIашагIйолла. Штате йоацача отделех аьлча, белгалде дезаш да цу даькъе вай цхьадола кхоачамбоацараш хилар. ДукхагIа йолча хана штате йоацача отделашта дIатIа дехк вай дуккха тайп-тайпара гIулакхаш. Из нийса дац. Хоадам боллаш боахама цхьан даькъа дешаш хилча бакъахьа да цар кхоачашдергдараш.

ДIахо нов. Корнилова дувц газета тIа хьоахадаь хIама цхьайолча хана практически гIулакхашца чIоагIдеш ца хиларах. Цу даькъе бехке дараш тхо, журналисташ, да йоах цо.

Юртбоахаме дикагIа барий опыт дIайоаржаяра хьакъехьарча материалашта кепа етт тха газето каст-каста. Бакъда, газета тIа дувца дикадар хьаллоацаш лаьрххIа решени яьяц цхьанна а парте райкомо. Редакци декхарийла я шоаш гIеттаду дешаш чакхдахара къовсам лоаттабе.

КХОАЧАШДЕРГДА ПАРТЕ ХЬАЛХАШКА ОТТАДАЬ ДЕКХАРАШ

ХЬАЛХА ЛАТТАРАШ

СИЙЛЕ

ХИЙЛА

МАЯКИЙ

СУРТА ТIА: (лакхехьара лохехьа) Урус-Мартановски района «Красноармейский» совхозера гIорваьнна звеньевой А. Кагерманов, Грозненски района «Горячеисточненский» совхоза свинарка А. Закирова, «Назрановский» совхоза гIорваьнна звеньевой О. Мальсагов.

Доккхий декхараш тIаийцад цар семилетка диълагIча шера. Шоаш денна дош толамца кхоачашде ка йила шун, къона говзанчаш, тха сий дола маякаш!

В. ЕЛИЗАРОВА сурташ.

Нохч-ГIалгIай областной комсомольски VIII конференцера

ХЬАМСАРЧА ПАРТЕ XXII-ча съезда решенеша дагайохийта сийрда уйлаш яхьаш, баьча балха итог е а, хIаьта дIахо де деза гIулакхаш белгалдаха а гулбелар республика комсомольцаш Нохч-ГIалгIай областной комсомольски VIII-ча конференце. Дог гIоздоахаш да царна карагIдаьнна къахьегама толамаш. Уж къаьгга белгалдаьхар отчетни доклада тIа ВЛКСМ обкома хьалхарча секретара Г. Шепелевас.

КПСС XXII съезде доклад еш Н. С. Хрущева комсомола дика тешал дарах чIоагIа доккхал а деш, цIаккха ца хиннача тайпара хьинар айденна, шоай къона низ, ерригa говзал оарцагIа а яькккха къахьегаш ба Нохч-ГIалгIайчен комсомольцаши кагирхойи хьамсарча парте хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдара.

Доккхий толамаш даьхад комсомольцаша дIадахача шера республика промышленносте, юрта боахаме, иштта халкъа боахама кхыча доакъошка а. Денгара денга дукхагIа хулаш латт коммунистически къахьегама ударникаш, коллективаш. Предприятешка къахьегама овсарле, продукце дикал лакхъяра чIоагIагIа лоаттабу къовсам. Иштта дукхагIа хулаш латт юрта боахама маякаш а. Дукха ба республике комсомольций культура — хьажкIаш — чIоагIа хьувкъаяь бола къона звеньевойш. Халкъа боахама церригача доакъошка хьалхарча мугIарашка латт комсомольцаш. Коммунистически кхетамца керда саг хьалкхевара а дикка балхаш даьд.

Комсомольцашта карагIдаьнна доккхий гIулакхаш дийцар ВЛКСМ Грозненски горкома хьалхарча секретара С. Магомадова, ВЛКСМ Гудермесски райкома секретара В. Воробьева, комсомола Грозненски райкома секретара А. Баранова, ВЛКСМ Шаьла райкома секретара А. Киндарова, иштта кхычар а.

ХIанз комсомольцаша говзагIа а дикагIа а ду боахама кулгал.

— Арифметика — из комсомольски Iилма да, аьлар ше къамаьл деш комсомола Сунженски райкома секретара нов. Чунихина. — Тхо Iемад пайда лархIа, из чIоагIа лоархIаме да.

Нов. Чунихина белгалъяьхар хIара 100 гектар оахача лаьттан лаьрхIа хьайбай продукташи ялати дукхагIа даккхара Сунженски районе йола торонаш.

КАГИРХОША даьха къахьегама доккхий толамаш дийцар кхыча делегаташа а. Цхьабакъда, докладчико а дуккхача делегаташа а белгалдаьккхар областной комсомольски организаце балха юкъе дукха кхоачамбоацараш долга а, хIаьта дIахо болх цIенхаштта тоабе безилга а.

— Хьамсарча парте XXII-ча съезда комсомолах беннача тешамо, йоахар цар, дIадех вайгара коммунизма керда котталонаш яхар. Денгара денга кердадар юкъекхувлаш тоабе беза оолх.

Бокъонцахьа дика вIаштIехьбаьккхабац комсомола обкомо ерригача предприятешка производственни процессашта механизации автоматизации яреи, къахьегама овсарле лакхъяреи, керда техника юкъейоалаяреи болх. ДIадахача шера производственни заданеш кхоачаш ца еш 26 предприяти йисай. Геттара ледара латт гIишлош яра болх а. Республика комсомольски организаце тIаийцача социалистически декхарех дуккха пункташ йисай кхоачаш ца еш. Иштта кхоачашъяьц металлически лом гулъяра ВЛКСМ ЦК оттаяь контрольни задани. ДIадахача шин шера къонача мехкдаьттахоша мехкдаьтта кходара дикка толамаш даьхадале а дуккха мехкдаьттеи мехкдаьтта продукташи йоаяьй. Мехкдаьтта доаккхаш дIабода мах лакха ба. Къонача болхлоша къахьегама дисциплина телхаеш моттигаш а нийслу.

ХьажкIаш кхееш юрташкарча комсомольцашеи кагирхошеи цхьайолча моттигашка геттара доккхий толамаш даьхадале а, шоаш тIаийца декхараш дизза кхоачашданзар цар. ВЛКСМ обкома карагIдаланзар юкъера лаьрхIача массанахьа а хIара гектара тIара 50 центнер фуалъяьха хьажкIаш чуэцаргйолаш болх вIаштIехьбаккха. Хьайбай продукташ дукхагIа яхара а ерригa торонаш оарцагIъяханзар.

Из гIулакх ледара латтара керттера бахьан да ерригача комсомольски организацеша тIаийца декхараш кхоачашдергдолаш болх массайолча хана кхетамца вIаштIехь ца бахар, хоадам боллаш, де дезараш белгал а доахаш, кулгал ца дар. Дукха моттигаш я бIарчча шера е пленуме а е бюро а заседанешка тIаийца декхараш кхоачашдара, къахьегама овсарле лакхъяра, юрта боахама продукци хьаеш дIабода мах лохбара дешаш ца дувцаш. Царех я МагIалбика, Шаьла, Сунженски, иштта кхыйолча а районий комсомольски организацеш.

Конференце къамаьл даьраша белгалдаьккхар, цхьайолча комсомольски организацеша шоаш цкъа дIадоладаь дика гIулакхаш юкъах дуташ хилар. Из дукха тамаш е доагIаш а дац, хIана аьлча из оамал ВЛКСМ обкома кулгалхоех а йоаллаш я. Иштта, ВЛКСМ обкома комсомольски организацей отделе вIашагIъеллаяр семилетка штаб. ЧIоагIа пайдане гIулакх дар из, нагахьа санна чакхдаьккхадаларе. Цхьабакъда, штаб вIашагIйолларал совгIа кхы хIама данзар обкома болхлоша. Цу тайпара масалаш дукха кхийлар делегаташа.

— Комсомола обкомо, аьлар ВЛКСМ Грозненски горкома секретара нов. Магомадова, цхьайола мероприятеш уйла ца еш вIашагIйохк, хIаьта цхьайола решенеш чакх ца йоахаш а ют. Иштта обкомо цкъа рационализаце месячник вIашагIъеллаяр, бакъда цу балха итогаш янзар, цудухьа хIанз а цунах хьахиннар ховш дац.

Дуккхача промышленни предприятешка вIашагIъехкаяр къонача специалистий советаш. Уж чIоагIа пайдане я дикагIбарий опыт дIа-юха йовзийтара, производства лоархIамегIа дола декхараш кхоачашдара. Из гIулакх а ледара леладу дуккхача комсомольски организацеша.

КОНФЕРЕНЦЕ къамаьл дир вай республике эггара хьалхарча комсомольцех хиннача нов. Казалиева.

— 40 шу хьалхагIа, аьлар цо, геттара кIезига бар комсомольцаш. Цхьабакъда, цу хана а Нохч-ГIалгIайчен комсомольцаша цIенхаштта, цхьанна хIамах бIу ца къожаш къовсам лоаттабора Советий Iаьдала моастагIашца, дIаяхача замах юхедисача воча гIулакхашца. Дукха ха яьннай цу хана денз, хIаьта а дIаяхача замах юхедиса во гIулакхаш долаш моттигаш нийслу вайна юкъе хIанз а. ТIехьадисача гIулакхащца цахаддаш къовсам лоаттабе декхарийла ба беррига комсомольцаш. Цхьабакъда, ВЛКСМ обкомо цу гIулакха йоаггIача бесса терко яц.

— Къаьстта ледара латт идеологически болх нохчийи гIалгIайи кхалнаха юкъе, аьлар Грознерча Октябрьски прокуратура следователа Э. Шериповас. — Цудухьа хIанз а дукха кхалнах ба кино, театре, концерте ца болхаш. Из гIулакх кхы дIахо ла мегаргдолаш дац. Цу балха геттара кIезига терко ю «Комсомольское племя» яхача газето а.

Нов. Шериповас, масалаш а доаладеш, белгалдаьккхар ВЛКСМ обкоме кадраш дукха хувцалуш хилар, хIаьта из болх дуккхача моттигашка чIоагIа ледара латтилга.

Комсомола Урус-Мартановски райкома секретара Р. Джабраиловас дийцар, кулгалде хержача нохчийи гIалгIайи кхалнаха цхьайолча хана ВЛКСМ обкомо доаггIача бесса новкъостал ца делга.

Делегаташа белгалдаьккхар, организаторски, политико-воспитательни, культурно-просветительни болх массайолча комсомольски организацеша кхетамца, майрра чакхбаккха безилга.

Конференце къамаьлаш даьча делегаташа дIахо комсомольски болх тоабара дукха пайдане предложенеш тийлар.

— ВЛКСМ обкомера совдукха телеграммаш, телефонограммаш ухийт райкомашка, аьлар комсомола Гудермесски райкома секретара нов. Воробьева. Нагахьа санна, обкомера инструкторащ баьхкача а уж багIац духхьал е грамоташ хьаяла, е мероприятешка хьажа мара. Цкъазахьа обкома болхлоша административни указанеш тел.

Комсомола обкомо кхетама болх тоабе безилга белгалдаьккхар дуккхача делегаташа.

КОМСОМОЛЬЦАША конференце яь критика болх дIахо массайолча оагIорахьара тоабар духьа еш яр. Конференце къаьгга хьахьеккхар, республика комсомольски организаци политически дегIаенилга, чIоагIъеннилга, хIаьта парте хьалхашка оттадаь моллагIа а декхараш кхоачашдулургдолаш йолга.

Берригача делегаташа тешал дир КПСС XXII съездо комсомола хьалхашка оттадаь керда доккхий декхараш толамца кхоачашдара Нохч-ГIалгIайчен комсомольцашеи кагирхошеи беррига низ, хьаькъал, ерригa говзал оарцагIъяьккха къахьегаргхилара.

Коммунизма керда коталонаш яха тIахьийхар конференце республика беррига кагирхой.

Сурта тIа: Нохч-ГIалгIай областной комсомольски VIII конференце делегаташ зале заседани йолча хана.

Вай общества вахар чухь боккха лоархIам болаш ба комсомола, советски кагирхой денал долча организаце болх. Кагирхой — уж ба вай метте хьаоттаргбараш, уж вай мехка тIехьале я. Вай идеалаш бахьанце лоаттабеча къовсаме лоамаш даха могаргдолаш бола хьинаре творчески низ ба из...

Н. С. ХРУЩЕВ.

КАРАГIДАЬННАД!

РЕСПУБЛИКА ТАЙП-ТАЙПАРЧА ПРЕДПРИЯТЕШКА, КОЛХОЗАШКА, СОВХОЗАШКА, КОММУНИСТИЧЕСКИ КЪАХЬЕГАМА ТОЛАМЕ ДАКЪА ЛОАЦАШ ГЕТТАРА ДУКХА КОМСОМОЛЬЦАШ БА. ХIАНЗАЛЕ 918 КОМСОМОЛЬСКО-КАГИРХОЙ КОЛЛЕКТИВО КОММУНИСТИЧЕСКИ ЯХА СИЙЛЕН ЦIИ ЯЬККХАЙ, ХIАЬТА 521 КОЛЛЕКТИВ ИЗ СИЙЛЕН ЦIИ ЯККХАРА КЪОВСАМ ЛОАТТАБЕШ А Я.

ДОККХИЙЧА КЪАХЬЕГАМА ТОЛАМАШЦА НАКЪА БАЬХКАР РЕСПУБЛИКА КОМСОМОЛЬЦАШИ КАГИРХОЙИ КПСС XXII-ЧА СЪЕЗДА. ХАНАЛ 2,5 БУТТ ХЬАЛХА КХОАЧАШДАЬД ГАЗИ ЭЛЕКТРОЭНЕРГИИ КХОЯРА, ПРОИЗВОДСТВЕННИ ПРОЦЕССАШТА АВТОМАТИЗАЦИИ МЕХАНИЗАЦИИ ЯРА ТIАИЙЦА ДЕКХАРАШ. ИШТТА КХОДАЬД 30 ЭЗАР ТОНН МЕХКДАЬТТА; ХIАЬТА 2000 РАЦИОНАЛИЗАТОРСКИ ПРЕДЛОЖЕНИ А ЕННАЙ. СЪЕЗД ХЬАЕЛЛАЧА ДЕНОШКА 2.200 ЗIАМИГА САГИ ЙОIИ 1962—63-ЧА ШЕРА ЧОТАХ КЪАХЬЕГАШ ХИННАБ.

5 ЭЗАР ГАРГГА БОЛЧА ПРОМЫШЛЕННИ ПРЕДПРИЯТЕЙ КЪОНАЧА БОЛХЛОША СМЕЖНИ ГОВЗАЛАШ IОМАЯЬЙ. РЕСПУБЛИКЕ ХIАРА ШОЛЛАГIА ВОЛА КОМСОМОЛЕЦ ДЕШАШ ВА. КЪИЛБАСЕДА КАВКАЗА КРАЯЙ, РЕСПУБЛИКАЙ, ОБЛАСТИЙ КЪОНАЧА ХЬАЖКIАШ ЛЕЛАЕРИЙ СОВЕТО ДIАДАХАЧА ШЕРА ХЬАЖКIАШ ХЬУВКЪАЕШ ДОККХИЙ ТОЛАМАШ ДАХАРАХ ХЬАЛХАРА МОТТИГ ХЬОЖАЯЬЙ НОХЧ-ГIАЛГIАЙЧЕН КАГИРХОШТА.

КХОАЧАШДЕРГДА!

(конференце соцам тIара)

...РЕСПУБЛИКА КОМСОМОЛЬЦАШЕИ КАГИРХОШЕИ ШИН ШЕРА КХОДЕРГДА 40 ЭЗАР ТОНН МЕХКДАЬТТЕИ, МЕХКДАЬТТА ПРОДУКТАШИ, 2 МИЛЛИОН КУБИЧЕСКИ МЕТР ГАЗИ, 20 МИЛЛИОН КИЛОВАТТ-САХЬАТ ЭЛЕКТРОЭНЕРГИИ, 5 МИЛЛИОН СОМА МАЬХА ГIИШЛОШ ХЬАЛЪЮИ КХЫЙОЛЕИ МАТЕРИАЛАШ.

1200 СТАНОКАШТЕИ, МЕХАНИЗМАШТЕИ КОМСОМОЛЬЦИЙИ КАГИРХОЙИ НИЗАХ АВТОМАТИЗАЦИИ, МОДЕРНИЗАЦИИ ЕРГЬЯ.

1962 ШЕРА ХЬАЖКIАШ ЮВШ ДОЛА КОМСОМОЛЬСКИ ЛАЬТТАШ 50—70 ЭЗАР ГЕКТАРАГА КХОАЧАДЕРГДА, ХIАЬТА ХIАРА ГЕКТАРА ТIАРА 50—60 ЦЕНТНЕРАЛ КIЕЗИГАГIА ЙОАЦАШ ФУАЛЪЯЬХА ХЬАЖКIАШ ЧУ А ЭЦАРГЬЯ.

ШИН ШЕРА ЕРРИГАЧА КОМСОМОЛЬСКО-КАГИРХОЙ ФЕРМАШТА МЕХАНИЗАЦИ ЕРГЬЯ.

1962—63 ШЕРАШКА РЕСПУБЛИКА КОМСОМОЛЬЦАШЕИ КАГИРХОШЕИ 2—3 МИЛЛИОН КОА ТIАРА ОАЛХАЗАРИ 70 ЭЗАР ХЬАКХЕИ КХЕЕРГЬЯ, ХIАЬТА 600 ЭЗАР ТОНН ГIОЖЕИ МОШЕИ ДОАКЪАР А КИЙЧДЕРГДА.

ХЬАЛХА ЛАТТАЧА БОАХАМИЙ ЛАРДА ТIА ВIАШАГIЙОХКАРГЬЯ 50-НЕЛ КIЕЗИГАГIА ЙОАЦАШ ДИКАГIБАРИЙ ОПЫТ ЙОВЗИЙТАШ ЙОЛА ШКОЛАШ.

Хоржамех йола положени нохчийи гIалгIайи меттала

Кепа а теха кастта Нохч-ГIалгIайчен книжни издательствас нохчийи гIалгIайи меттала арайоаккхаш я «СССР Лакхехьарча Совете деча хоржамий хьакъехьара положени».

ХРОНИКА

50 шу дизарца дийзза, г. Грозне партийни органашка дуккхача хана денз цо дика болх бар белгал а доаккхаш Нохч-ГIалгIай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо Сийлен грамота еннай **Радкевич** Василий Михайловича — КПСС Грозненски горкома инструктора.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Доазал дехьара

Юха а хьалъайяьй американски „йоккха дубинка“

ГАВАНА, 18 январь. (ТАСС). Доминиканера байдда Сан-Хуане (Пуэрто-Рико) баьхкараша белгалдоах, США тIема кемаш хIанз инарала Родригес Эчаварриас дIахо хьош йола трухильистски диктатура даиман дIаяккхара халкъа новкъарле яр духьа юха а Доминикански Республика бердашка хьатIадаьхка хилар. Пренс Латина агентства корреспонденто Сан-Хуанера хоам бу, «14 июлерча Революционни болама» (Доминикански Республикера патриотически цхьа организаци) программа ешача хана «Радио Карибе» яхача радиостанце диктора хьакхайкадир, радиостанци чуйолча цIеной корех бIаргагуш да, кхы дукхагIа деце а, 15 американски тIема кема, аьнна.

ХIаьта а Санто-Домингора ухача хабарех гуча да, диктатура юхкашта духьалара, кортамукъаленнеи демократенеи тIехьа халкъо лоаттабу къовсам чIоагIлуш боагIилга. Тахан цхьа доминикански радиостанце передача еча хана Сан-Хуане лаьцача передача тIа тIахьехаш хиннаб цIийна «универсальни» группа йолаш бола беррига гражданаш, дуккхача наьха демонстраци йолча тIема-фецарча низий десантни доакъоша оакхарий хьисапе даьча довнех човнаш хиннача Доминикански Республика столицарча наха новкъостал дара. Пулеметаш йийтта боабаь нах 15 сагал кIезигагIа бац. ХIара деннарча ший программа тIа «14-ча июлерча Революционни боламо» дIакхайкадаьд, Санто-Домингорча «Индепенденсиа» парке Iодахача цIийна беррига бехктокхам инарала Родригес Эчеварриа тIема низий кертах баха безаш хилар.

А. И. МИКОЯН МАЛЕ ХИЛАР

БАМАКО, 18 январь. (ТАСС). Республика правительствас хьийха а хьийха Мале кхаьча СССР Министрий Совета Председатела хьалхара заместитель А. И. Микоян январь бетта 17-ча дийнахьа Мале а ерригача Малхбузехьарча Африке а эггара йоккхагIа йолча юртбоахама предприяте — «Нигера долина Управлене» штаб-квартира йолча городе Сегу вахар.

Саррахьа А. И. Микояна сийна шу оттадир Сегу района губернатора Бомбукту Кулибале.

СССР-аи МАРОККАНЕИ ЮКЪЕРЧА ТОРГОВИ ГIУЛАКХАШКА

МОСКВА, 18 январь. (ТАСС). Цхьатарра нийса бокъонаш хиларей вIаши пайдане хиларей ларда тIа шинна а оагIонна юкъера торгови гIулакхаш дегIадоаладеи чIоагIдеи лерхIаш СССР-аи Марокканеи юкъе хиннача торгови соглашенега хьежжа, январь бетта 11-ча дийнахьа денз 17-ча денга кхаччалца Москве переговораш хилар 1962-ча шера вIаши дIа-хьа дохьийтаргдолча товарий контингенташ чIоагIъеш.

ВIаши дика кхета а кхеташ, доттагIлен уйланца хинна уж переговораш чакхъяьлар СССР-аи Марокканеи юкъе 1961-ча шерарчул дукхагIа товараш шинна мехка юкъе 1962-ча шера дIа-юха ухийтилга чIоагIдеш долча протокола кулгаш а яздаь.

Советски Союзо 1962-ча шера Марокко дIаухийтаргда ер товараш: машинаши оборудовании, мехкдаьтта, Iаьржача а бос болча а металлий прокат, хьу, химически товараш, кIадаш, шекар, кхыдола товараш, Мароккера хьачукхухьаргда цитрусови, тха, нахьараш, сардинови консерваш, марокканcки традиционни экспорта цхьаццадола кхы товараш.

Советски телефильмай толам

ПАРИЖ, 17 декабрь. (ТАСС). «Эзоп» («Цогали комсашн») яхача советски телевизионни постановкана Монте-Карло хиннача 2-ча Дунен халкъашта юкъерча телевидене фестивале премн елар драматически фильм дикагIа хьокхарах. Цига дакъа лоацаш дунен тIарa пхийтта мохк бар, Советски Союз, США, Чехословаки, Румыни, Польша, Германски Демократически Республика, Аргентина, Канада, Англи, Японн, Францн а йолаш.

Советски Союзо кхы а хьекхар «Нахаленок», «Жизнь сначала», «Музыка Верди», «Укрощение строптивой» яха телевизионни фильмаш.

Монте-Карло дIайолаеннача фестивалерча советски делегаце кулгалхо вола радиовещанеи телевиденеи гIулакхашта йолча СССР Паччахьалкхен комитета председатела заместитель К. С. Кузаков телефона тIа а вийха, фестивалах лаьца цо къамаьл дар дийхар Парижерча ТАСС-а корреспонденто.

Жюре мел вола саг раьза а волаш премн хьожайир «Эзоп» яхача советски фильмана, аьлар К. С. Кузакова.

Советски телевидене болх цхьаькха премеца а белгалбаьккхар: из еннай талант йолча советски киноактрисана Касаткина Людмилайна «Укрощение строптивой» яха телевизионни постановка-фильма тIа кхалсага роль цо дикагIа ловзаярах.

Фестивала вокх ворхI премех шиъ США-с яьккхар, шиъ — Чехословаке телевидене, цхьацца премн елар Франце, Японе, Венгре постановкашта.

Жюрен критикои, аьлар К. С. Кузакова, белгалду, Советски Союзо фестивале дена сурташ гуманистическии йизза оптимизм йолаши хилар, советски телевизионни постановкай боарам американскичарел дуккха а лакхагIа хилар.

Жюри ше а, хIаьта иштта моттигерча кепа йоазон а чIоагIа дог гIоздаьккхар конкурсаца доацаш хьекхача а бесаш долча телевиденена лаьрхIа долча а «Халхара поэт» яхача советски фильмо. Французски кепа йоазоно белгалъю цу фильма тIара халхархочун Эсембаева хореографически искусствои тамашийна техникеи.

Тахан кинотеатрашка

Челюскинций цIерахча кинотеатре.

Йоккха зал—«Кохановкера артист». Долалу: 10, 12, 2, 4, 6, 8, 10.

ЗIамига зал № 1 — «ДIаьха ди». Долалу: 8.30, 10.40, 12.50, 3, 5.10, 7.20, 9.30.

ЗIамига зал № 2 — «ДIаьха ди». Долалу: 9, 11.10, 1.20, 3.30, 5.40, 7.50, 9.50.

ЗIамига зал № 3 — «ДIаьха ди». Долалу: 9.30, 11.40, 1.50, 4.10, 6.20, 8.30, 10.30.

«Родина» яхача кинотеатре.

«ДIаьха ди».

Долалу: 9, 11.05, 1.10, 3.15, 5.20, 7.25, 9.25.

ДIаьхдаь сеанс—«СССР Лондоне»

19-ча январе денз — «ТIахьехам» (Ши сеанс цхьана).

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, ЦIеча фронтовикий улица, 15, Телефонаш: редактора зам. — 2-07-01; бехктокхама секретара — 2-45-48, партийни вахарен, экономикан, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-30-91;
АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48, отделов партийной жизни, экономики и писем — 2-25-72; корректорской — 2-30-91.

1918 шерарча 11-ча августа цIерах йола типографи, г. Грозный, Революце проспект, 30/3.
Типография имени 11 августа 1918 года, г. Грозный, проспект Революции 30/3.

СФ05001 Заказ 405